

Naša študirajoča mladina

Ko so se obrnili visokošolci na Dunaju v zadevah doma »Korotan« na Narodni svet koroških Slovencev, je stopil predsednik Narodnega sveta takoj do predstavnikov Mohorjeve družbe, patru Tomažiču pa je odposlal telegram s sledečo vsebino: »Naprosam Vas, da izključene sprejmete nazaj v dom.« Medtem je prišlo namreč do prvih izključitev. Znano je, da je bila takoj sklicana tudi seja odbora Mohorjeve družbe. Odbor je sporočil na Dunaj pripravljenost za razgovor s študenti. Sicer res s pripombo, da pod časovnim pritiskom ni mogoče priti do objektivnih rešitev. Treba pa je vedeti, zakaj je odgovor, naslovljen na Klub slovenskih študentov, vseboval to misel. Zastopnik visokošolcev je namreč tik pred odborovo sejo telefoniral tako ravnatelju Mohorjeve družbe kot predsedniku Narodnega sveta, da zahteve visokošolcev ne pomenijo diskusijske podlage, temveč jih je treba uresničiti.

Predsednik Narodnega sveta se je udeležil tudi posvetovanja zastopnikov Mohorjeve družbe v Podgorjah, kateremu je prisostvoval tudi pater Tomažič. Vsi so soglašali v tem, da je prav, ako se sestane ravnatelj Mohorjevih domov v Celovcu z zastopniki visokošolcev na Dunaju, da sliši njihova stališča in želje. Do razgovorov je prišlo ter so se študentje gospodu Čebulu za njegovo razumevanje tudi zahvalili. Ko so se akcije visokošolcev nadaljevale ter je bila v Celovcu napovedana demonstracija študentov proti Mohorjevi družbi, je ta po svojem ravnatelju ustregla z Dunaja sporočeni želji ter izjavila v telegramu ponovno pripravljenost odbora po razgovoru s študenti. Pred in med akademijo Slovenske gimnazije pa se je trudil predsednik Narodnega sveta kot odbornik Mohorjeve družbe po lastni iniciativi za to, da bi demonstracija po akademiji izostala. Tako on kot predsednik nadzornega odbora Mohorjeve družbe sta izpovedala napram visokošolcem pripravljenost za razgovor. Predsednik Kluba slovenskih študentov je bil vsled tega za to, da študentje demonstracijo odpovejo.

Vendar do razgovora ni prišlo, ker so bili visokošolci, ki so demonstracijo v Celovcu pripravili, mnenja, da bi bilo možno priti do obveznih zaključkov le na seji s celotnim odborom Mohorjeve družbe. Odborniki Mohorjeve — večinoma duhovniki — so bili zaradi praznika na Vnebohod poklicno v farah zadržani ter na dan akademije niso bili vsi v Celovcu. Glede na Dunaj sporočene pripravljenosti za razgovor s študenti je predvidevala Mohorjeva družba termin, katerega bi skupno določila z visokošolci.

Medtem je prišlo do demonstracije pred glavnim poslopijem Mohorjeve družbe ter objave članka »Skupna pot z Mohorjevo« v »Našem tedniku«. Tisk v Sloveniji je z radiom Ljubljana porinil vprašanje »Korotana« že prej na politični, celo zunanje-politični tir. Ako ga od tedaj naprej ni bilo več mogoče reševati le interno, potem tudi po krivdi »Vestnika«, ki se je odločil za obravnavo teh vprašanj pred javnostjo. Zanimivo v zvezi z očitki tiska in radia v Sloveniji proti Mohorjevi družbi in Narodnemu svetu pa je dejstvo, da se je pojavila naenkrat zahteva po upravnem odboru, v katerem bi bile zastopane tudi organizacije koroških Slovencev. Politični cilj soddločanja tudi levice v upravnih zadevah »Korotana« je zanimiv tudi glede na »Novi svovenji obace«, 59 strani obsegajočo publikacijo »Kluba slovenskih študentov« na Dunaju, v kateri je napisal »načelni« članek profesor Janko Messner. Krog je zaključen. Pač pa drži, da odslej naprej

Pompidou o novem položaju v Franciji

DRUGI KROG VOLITEV PRINESEL DE GAULLU ABSOLUTNO VEČINO

Pri drugem volilnem krogu parlamentarnih volitev v Franciji je bilo v nedeljo izvoljenih še 316 poslancev. Razvoj je pri tem potrdil uspeh predpretekle nedelje: absolutna večina za degoliste in z njimi združene neodvisne republikance, samo polovični uspeh komunistične stranke in Mitterandove združene levice ter obstoj demokratične sredine.

De Gaullova zmaga je prekosila vse napovedi. To je prvič v zgodovini francoske republike, da si je le ena stranka v parlamentu priborila absolutno večino.

Uradni izid volitev

V Parizu so v ponedeljek izdali uradno sporočilo o izidu obeh volilnih krogov. Od 487 mandatov v poslanski zbornici jih imajo 350 degolisti in z njimi združeni svobodni republikanci (prej 242). Čeprav so republikanci zvišali število poslancev od 41 na 64, imajo delogisti že sami gotovo absolutno večino. Mitterandova združena levica je padla od 118 na 57, komunisti od 73 na 34, demokratična sredina pa od 39 na 29 poslancev. Druge manjše stranke pa so izboljšale število mandatov od 13 na 15. Po deležu glasov so degolisti in republikanci izboljšali svoj položaj od 37 na 46 odstotkov, združena levica se je zmanjšala od 21 na 19, komunisti od 22 na 20 od-

stotkov in sredina od 12 na 7 odstotkov, medtem ko je skrajna levica od svojih 2,2 padla na 0,5 odstotka.

Komentar poraženih

Vodja komunistov Waldeck-Rochet je izjavil ob svojem porazu, da pomeni izključna pravica oblasti v rokah degolistov korak naprej k fašizmu. Predsednik združene levice Mitterand pa meni, da se je de Gaulle posluževal znane politične in psihološke sleparije, ker je pozval Francoze, da izbirajo med možnostma: »voliti teroriste« (združena levica) ali »dobre ljudi« (degolisti). Eden izmed vodilnih komunističnih oseb je izjavil k neuspehu: »Sedaj moramo plačati za barikade, ki jih nismo postavili.«

Državni predsednik na Južnem Koroškem

Železna Kapla praznovala 700-letnico

V nedeljo, dne 30. junija, je praznovala Železna Kapla 700-letnico obstoja. Na ta dogodek se je občina pripravljala že dalj časa. To je pokazalo tudi zunanje lice obnovljenega trga. Železni Kapli je videti, da imajo njeni prebivalci veliko smisla za napredek, kar je poudaril v svojem govoru na slavnostni seji občinskega odbora

ni več potrebno pisati o »nevidnih silah«, ki so na delu. Potrebna je le sledeča ugotovitev:

Nesmiselno bi bilo sedaj trditi, da se podaja naša mladina z odprtimi jadrmi v levičarski tabor. Ta mladina predobro ve, da deluje v naših vrstah lepo število mladih kulturnih in političnih delavcev — med njimi precej intelektualcev — ki so se v preteklih tednih zelo zavzemali za slovenske visokošolce na Dunaju. Tudi tedaj, ko so morali drugi gledati predvsem na interes celote, v katero je vključena tudi Mohorjeva družba kot lastnik visokošolskega doma »Korotan«. Nanjo se je obrnil od vsega začetka v zvezi s prošnjo dunajskih visokošolcev Narodni svet koroških Slovencev ter predlagal odboru Mohorjeve sledečo rešitev zadev Korotana:

1.) Reševanje vprašanj sprejemanja in morebitnih izključitev iz doma naj pripada posebnemu upravnemu odboru. V njem naj bi bili zastopani poleg lastnika, torej Mohorjeve družbe, in rektorja doma tudi zastopniki študentov.

2.) Iz doma izključeni študentje naj bi bili spet sprejeti v Korotan.

3.) Da bi bilo možno želje študentov glede hišnega reda za dom upoštevati, je potrebno pri tem njih tozadevno sodelovanje.

V to smer je treba iskati rešitev. Narodni svet jo bo mogel v interesu naše študirajoče mladine pri Mohorjevi družbi kot lastniku doma tem laže zagovarjati tudi zaradi tega, ker sta pripravljena tako Mohorjeva kot pater Tomažič za rešitev ob sodelovanju z zastopniki študentov in staršev.

tudi župan, deželni poslanec Josef Lubas. Izrazil je v imenu občine veselje predvsem nad tem, da je mogel prisostvovati ob praznovanju velikega jubileja slavnostim tudi avstrijski državni predsednik Franz Jonas. Med številnimi gosti so bili navzoči skoraj vsi člani koroške deželne vlade z deželnim glavarjem Simo na čelu, vrsta državnih in deželnih poslancev, zastopniki zvezne vojske, policije in orožništva, številni predstavniki kulturnega in gospodarskega življenja dežele, zastopniki Cerke, okrajni glavar velikovškega okraja, številni župani sosednjih občin, tudi občine Kranj itd. Med udeleženci je pozdravil župan Lubas na slavnostni seji občine tudi predstavnik koroških Slovencev dr. Valentina Inzka in dr. Francija Zwittera.

Slavnosti so se pričele točno ob deseti uri. Že prej je poskrbela za slavnostni okvir godba na pihala. Ko je prispel državni predsednik v Železno Kaplo, ga je številno prebivalstvo prisrčno pozdravilo. Pred vhom v kinodvorano so otroci pozdravili državnega prezidenta v nemškem in slovenskem deželnem jeziku. V svojem govoru je državni predsednik Jonas še posebej poudaril, da ga je veselilo, ker je bil po otrocih pozdravljen tudi v slovenskem jeziku. Državni predsednik je čestital občini k doseženim uspehom. Poudaril je, da predstavlja občina zgled sožitja in uspešnega sodelovanja vseh prebivalcev ne glede na jezikovno različnost občine. »Obmejno ozemlje,« je dejal državni predsednik, »potrebuje za nadaljnji razvoj in ohranitev svojevrstne, po dveh narodih pogojene kulturne značilnosti mir. Velika škoda bi bila tako za Koroško kot za vso Avstrijo izguba te vrste kulture.«

Župan občine, deželni poslanec Josef Lubas je podal obširen, zanimiv in stvaren oris zgodovine trga ter omenil, da žive v občini Nemci in Slovenci, ki jim je vsem blagor občine v enaki meri pri srcu.

Tako med slavnostno sejo kot pri otvoritvi nove glavne šole se je baval deželni glavar Hans Sima z vprašanji koroške deželne politike. V deželni političnem kon-

OBJAVA

SPREJEMNI IZPITI na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto, dne 6. julija 1968, ob 8. uri zjutraj. Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo. Izprašuje se snov 4. šolske stopnje. Glede vstopa v višje razrede pa je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstr. 22.

Predložiti je treba tele dokumente:

1. rojstni list,
2. spričevalo 4. šolske stopnje ljudšole,
3. dokaz avstrijskega državljanstva.

Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

ceptu so zajeti tudi interesi južnokoroškega prebivalstva, kar dokazuje zgornjo 18-milijonski projekt nove glavne šole. V tej zvezi je poudaril deželni glavar potrebo po nadaljevanju politike dobrega sosedstva v deželi in s sosednjo Slovenijo.

Glavno šolsko poslopije sta blagoslovila prelát, kanonik Aleš Zechner, ki je izrekel državnemu prezidentu po naročilu prevzvišenega gospoda nadpastirja prisrčne pozdrave, za evangeljsko veroizpoved pa je izvršil obred župnik Hildebrandt.

Nato je sledila po državnem predsedniku otvoritev razstave »700 let trga Železna Kapla«. Nemški moški in mešani zbor iz Železne Kapele ter zbor Slovenskega prosvetnega društva »Zarja« so olepšali z dvema otroškima zboroma in godbo na pihala celotno slavnost. Pevci slovenskega prosvetnega društva so zapeli pod vodstvom Vladimira Prušnika Zdravljico, pevski zbor glavnošolcev pa pod vodstvom učiteljice Marije Pöcheim slovensko koroško narodno.

KRATKE NOVICE

● Odbor za zatiranje kriminala v Chicagu je izdal priročnik z naslovi podjetij, ki so v resnici prikrile gangsterske organizacije. Navedenih je 29 podjetij, ki jih člani gangsterskih družin bodisi vodijo neposredno bodisi so v zvezi z njimi. V prvem takem priročniku, ki ga je izdal odbor lani oktobra, je navedenih skupno 214 zločinskih tolpa in 42 sumljivih podjetij.

● »Nikoli več se ne bom zmenil za avtostoparje,« je dejal poklicni šofer, ki ga je z dvignjenim palcem ustavilo čedno dekletko na samotni cesti nedaleč od angleškega mesta Rugby. Ko je šofer odprl kabino, so skočili iz grmovja štirje zakrinski moški, ga zvezali in odpeljali tovarnjak, na katerem je bilo za 6000 funtov čokolade. Šoferja so po nekaj minutah vožnje prisilno odložili na smetišču.

● Nenavaden oglas je objavil tednik v Los Angelesu: »Pisec filmskih scenarijev, specialist za kriminalke, bi rad navezal stike z gangsterskimi krogi, da bi mogel realistično oblikovati filmsko snov.« — Namesto da bi poslal ponudbo, se je eden izmed »stirokovnjakov« oglašil osebno: ponosi je odnesel iz scenarijstovega stanovanja denar in skoraj vse drugo razen — osnutka filmskega scenarija.

Politični teden

Po svetu . . .

NIGERIJSKA TRAGEDIJA

V Nigeriji divja že 11 mesecev državljanska vojna, vlada v Lagosu pa neizprosno obračunava z Biafro, ki zahteva odcepitev in samostojnost. Za javnost te dežele, je to vojna, v kateri je britanska vlada, čeprav posredno, vendarle zelo aktivno navzoča, saj dobavlja zvezni vladi orožje. Zdaj, ko menijo, da je po veliki zmagi zveznih čet položaj razčiščen, kaže, da se je v Britaniji prebudila globoka zavest. Tisk piše, da je napočil čas, ko mora združeno kraljestvo prekiniti dobavo orožja in hkrati pritiskati na obe strani, da sedeta za konferenčno mizo in prekineta boj.

Nekaj britanskih listov je v minulih dveh dneh v poročilih iz Biafre osvetlilo pretresljivo tragično usodo preganjanih in strahotno prestrašenih prebivalcev s secesionistične republike.

Vsi filmski posnetki na britanski televiziji spominjajo na grozote živih okostnjakov iz nacističnih koncentracijskih taborišč. Reporterji londonskega Suna poročajo, da bo letos več sto tisoč prebivalcev Biafre umrlo za lakoto.

To usodo je že doživelo nekaj tisoč beguncev, ki so se pred lagoškimi četami umaknili v notranjost dežele. Najštevilnejše žrtve so otroci. Sodeč po poročilih britanskega tiska, bi Biafra potrebovala kakih 200 ton proteinske hrane na dan, da bi se obranila pred lakoto. Letala iz Lizbone samo štirikrat na teden pripeljejo po 10 ton hrane, in še od tega je samo polovica hrane in zdravil, drugo pa orožje in strelivo.

Čeprav London ni edini oskrbovalec zvezne vlade, so imele britanske dobave orožja vendarle usodno vlogo pri vojaških uspehih zveznih čet. Večina izmed 20.000 vojakov Biafre je bos, uniforme pa slačijo mrtvim sovražnikom.

V razpravi v spodnjem domu so med drugim povedali, da je v Nigeriji padlo več ljudi kot v vsej vietnamski vojni. Med žrtvami je bilo veliko neoboroženega prebivalstva, žena in otrok. Nekateri britanski

časniki pišejo, da so britansko orožje uporabljali za nasilje nad prebivalstvom, toda v parlamentu so kljub temu prevladale politične in trgovske koristi. Po triumi mirni debati se je spodnji dom zadovoljil z izjavami zunanjega ministra Stewarta, da bo vlada »preprečila politiko dobave orožja«, če bo ugotovila, da ga uporabljajo za neizprosno ubijanje.

Edina tolažilna okoliščina v tej debati je očitna odločnost britanske vlade, da si bo prizadevala za obnovo mirovnih pogovorov, ki ne bi bili prežeti z željo po maščevanju in kaznovanju te trpeče in izkravljene nacionalne skupnosti, ki ji grozi uničenje.

Vprašanje Biafre v ministrskem svetu

Na seji v torek, 25. junija, je ministrski svet sklenil, da se bo udeležil akcije za pomoč mednarodnega Rdečega križa Biafri z 25.000 šil. v gotovini in 250.000 šil. v naturalijah.

Razen tega je bil avstrijski veleposlanik v nigerijskem glavnem mestu Lagosu pooblaščen, da v imenu njegove vlade izreče posebno zaskrbljenost Avstrije o položaju prebivalstva v odpadli vzhodni pokrajini Biafri.

To posredovanje še zdaleč ni tako obsežno, kot ga je zahteval »akcijski odbor za Biafro« v Salzburgu in Innsbrucku. V Salzburgu je v torek, to je istega dne, ko je imel sejo ministrski svet, ta odbor pri predavanju poslanca plemena Ibo dr. Hipolita Adigwa iz Biafre poslal vladi resolucijo, v kateri poziva, da se leta z vsemi razpoložljivimi sredstvi zavzame pri Organizaciji združenih narodov in komisiji za človečanske pravice, za skorajšnji konec strašnega krvoprelitja v Afriki in da se ustanovi mirovni štab svetovne organizacije za to afriško ozemlje. V Innsbrucku so zahtevali študenti na letakih, naj zvezna vlada opozori glavnega tajnika Organizacije združenih narodov U Tanta, ki bo prišel v petek, 5. julija, na uradni obisk na Dunaj, na ta preči problem.

Predsedstvo avstrijskega katoliškega gibanja za može prositi za darove za pomoč Biafri na poštni čekovni račun št. 9244.

. . . in pri nas v Avstriji

OBDAVČENJE POLITIKOV: ZOPET DRUGAČE

V zadnji številki našega lista smo pisali, da so v parlamentarni frakciji Avstrijske ljudske stranke mnenja, da bi bilo prav smotno, če bi hkrati z obravnavanjem zakona o davčnih spremembah v celotnem odboru parlamenta za zmerom uredili tudi problem obdavčevanja politikov, to je, da bi tudi politiki plačevali davke trajno.

V sredo, 19. junija, pa je na seji parlamenta načelnik kluba Avstrijske ljudske stranke dr. Withalm iznesel zakonski predlog, ki je bil že prej oddan finančnemu

odboru), po katerem naj bi plačali politiki za leti 1969 in 1970 deset odstotkov davka od svojih plač za ozdravljenje državnega proračuna.

Najbrž se je zdelo politikom le preveč, da bi se sami za trajno obdavčili; zato so naglo pohiteli za obdavčenje samo za dve leti.

NOVE PLAČE POLITIKOV — ZVISANJE PLAČ URADNIKOV

Potem ko je v četrtek, 20. junija, parlament sklenil povišati plače uradnikom, bodo politiki, kljub desetodstotnemu dav-

ku, prejeli mesečne plače, ki prav nič ne zaostajajo za onimi v drugih državah. Izjema so le naši poslanci, ki bodo morali — ker ne bodo imeli na voljo službenega pavšala (odmerka) kot člani vlade precej varčevati.

Kakšne bodo plače in davki politikov od 1. januarja 1969:

Državni predsednik

Mesečna plača bo znašala 61.804.— šil.; k temu prideta še službeni pavšal 7000.— in stanovanjske doklade 9271.— šil. (ta se izplača v primeru, če ni na voljo službenega stanovanja); desetodstotni davek na mesec bo iznesel 7807.— šilingov.

Zvezni kancler

Njegova mesečna plača bo 30.902.— šil.; službeni pavšal 7000.— šil.; stanovanjske doklade 4635.— šil.; mesečni davek je odmerjen na 4255.— šilingov.

Podkancler

Bo imel na mesec 27.591.— šil. plače; službeni pavšal prav tako kot zvezni kancler 7000.— šil.; stanovanjske doklade znašajo 4139.— šil.; davek na mesec je odmerjen na 3874.— šilingov.

Minister in predsednik računskega dvora

Zasluzek znaša 25.384.— šilingov; službeni pavšal 7000.—; stanovanjske doklade 3807.—; na mesec bo treba odšteti 3620.— šil. davka.

(Dalje na 8. strani)

Za spravo med obema narodoma

Celovška Kleine Zeitung je objavila v zvezi z diskusijo o Načelnem programu Narodnega sveta koroških Slovencev 26. junija stališče, ki ga posredujemo v celoti tudi našim bralcem.

Uredništvo

Eine außerordentliche Vollversammlung des christlich orientierten Volksrates der Kärntner Slowenen wird sich in nächster Zeit mit dem zum Teil neu formulierten Entwurf eines Grundsatzprogrammes der Minderheit in Kärnten befassen. Bekanntlich hat der ursprüngliche Entwurf, der im Jänner der Öffentlichkeit unterbreitet worden war, in der deutschsprachigen Mehrheit Kärntens heftige negative Reaktionen ausgelöst, zumal in dem Entwurf die Errichtung eigener politischer Referate für das Gesundheitswesen, für die Wirtschaft, den Fremdenverkehr und für den Sport gefordert worden war. Der jetzt vorliegende Entwurf, der das Ergebnis einer sich über mehrere Monate hinziehenden Diskussion innerhalb der Minderheit darstellt, enthält derartige Forderungen nicht mehr.

Dies ist ein Akt der Vernunft, denn das Zusammenleben der beiden Volksgruppen in Kärnten war durch das ursprüngliche Programm einer neuen, harten Belastungsprobe ausgesetzt worden. Die Reduzierung der Forderungen sollte andererseits die deutschsprachige Mehrheit veranlassen, ihren eigenen bisherigen Standpunkt gegenüber der Minorität ebenfalls einer gründlichen Überprüfung zu unterziehen, um 48 Jahre nach der Volksabstimmung in Kärnten ein gedeihliches Zusammenleben, frei von Ressentiments, zu sichern.

In dem neuen Entwurf des Grundsatzprogrammes des Volksrates der Kärntner Slowenen wird zunächst ein Abriß der historischen Entwicklung der Minderheit in Kärnten gegeben und ein Treuebekenntnis zum österreichischen Staat abgelegt. »Die Tatsache, daß die Repräsentanten Österreichs im Streben der Slowenen nach Erhaltung ihrer Sprache und ihrer Eigenart keine Schwächung des österreichischen Wesens, sondern — wie Bundeskanzler Doktor Josef Klaus erklärte — eine Bereicherung sehen und Österreich alle Fragen, welche die Minderheit betreffen, in enger

Zusammenarbeit mit dieser zu lösen wünscht, verpflichtet uns, mit den übrigen Bewohnern Österreichs alles für die erfolgreiche Entwicklung unseres Staates und die Festigung seines Ansehens in der Welt zu tun«, heißt es in dem Entwurf u. a. Weiters wird erklärt, daß die Minderheit auf der Grundlage der österreichischen Verfassung und im Einklang mit den deutschsprachigen Mitbürgern im Lande ihre Sendung ausüben und damit als österreich-treue Slowenen das schönste Beispiel der Dankbarkeit allen jenen erweisen wolle, denen die wirkliche Gleichberechtigung beider Völker in Kärnten Herzensangelegenheit sei.

Bei der Verfolgung des Zieles, die volle Gleichberechtigung zu erreichen, beruft sich der Entwurf auf den Artikel 7 des Staatsvertrages, der als Teil der Bundesverfassung angesehen wird. In ihm sind die Rechte der Slowenen festgelegt. In diesem Zusammenhang wird die Mitverantwortlichkeit Jugoslawiens als Mitunterzeichner des Staatsvertrages für die objektive Interpretation und Realisierung des Artikels 7 erwähnt.

Im einzelnen werden als konkrete Forderungen für die Verwirklichung der Gleichberechtigung der slowenischen Bevölkerung Kärntens mit den deutschsprachigen Mitbürgern erwähnt:

- Lösung der Frage des Slowenischunterrichtes in den Grund- und Hauptschulen;
- Regelung der Angelegenheiten des Religionsunterrichtes in den Grund- und Hauptschulen;
- Errichtung eines Gebäudes für das slowenische Gymnasium;
- Regelung der Frage der zweisprachigen Aufschriften sowie der des Gebrauchs des Slowenischen in den Ämtern und den Gerichten;
- Errichtung eines zentralen slowenischen Kulturheimes;
- Lösung der bäuerlich-wirtschaftlichen Probleme der Minderheit;
- Zuteilung ordentlicher finanzieller Mittel des Staates und des Landes für die kulturellen und wirtschaftlichen Zwecke der Minorität.

Razprava o slovenskem manjšinskem vprašanju na Koroškem

Sestavil: Dr. Anton Podstenar

6

30. Dva dni po volitvah so slovenski zastopniki izročili zvezni vladi na Dunaju obširno spomenico z več kot 40 stranmi. Sprejeli so jih od Ljudske stranke kancler Raab in dr. Drimmel, od socialistov podkancler dr. Pittermann in dr. Tschadek. V spomenici so podali svoje zahteve in predloge glede uresničenja člena 7. V njej so najprej zavrnil trditve vladnih krogov, da se položaj koroških Slovencev ne da primerjati s položajem Južnih Tirolcev, češ da Slovenci ne živijo na strnjemem ozemlju kakor Tirolci. Zavrnilo so reševanje manjšinskega vprašanja po subjektivnih kriterijih (ugotavljanje manjšine) in zahtevali, da se uveljavi teritorialno načelo in se manjšina zaščiti na vsem dvojezičnem ozemlju, ki je dobro znano.

V drugem delu spomenice so predlogi obsegali:

- a) Ureditev šolskega vprašanja, ki z zakonom od 19. 3. 1959 ni zadovoljivo rešeno.
- b) Pospeševanje kulture (državne podpore kulturnim, vzgojnim in športnim organizacijam).

c) Zahteve po jezikovni enakopravnosti (napsi, uradovanje), ki tudi na sodiščih z zakonom od 19. 3. 1959 ni uresničena.

d) Pospeševanje gospodarskih in socialnih potreb.

e) Popravo škode zaradi raznarodovalne politike in škode, ki so jo Slovenci utrpeli med drugo svetovno vojno.

f) Ukrepe za odpravo narodnostnega sovraštva, prepoved nemškonacionalnih organizacij in delitve Slovencev na razne jezikovne skupine.

Končno so Slovenci poudarili, da je člen 7 mogoče uresničiti le v sodelovanju z manjšino. Zato so pozdravili načrt dr. Kreiskega o ustanovitvi stalne komisije zastopnikov oblasti in manjšine kot vzor za reševanje manjšinskih zadev. Zagotovili so tudi svojo pripravljenost pri reševanju manjšinskih vprašanj lojalno in pozitivno sodelovati.

Predstavniki vlade so Slovincem obljubili, da bodo spomenico študirali, a hkrati

odklonili vsako spremembo že sprejetih manjšinskih zakonov.

31. Za tem so Slovenci sklicali tiskovno konferenco, pri kateri je bilo navzočih nad 30 avstrijskih in tujih časnikarjev. Trajala je dve uri. Časnikarji so se zelo zanimali za koroške razmere zaradi južnotirolskega vprašanja. Slovenski zastopniki so izkoristili prilžnost in najprej zavrnilo splošno trditve, da se položaj koroških Slovencev in Južnih Tirolcev ne da primerjati.

Trditve dr. Gschnitzerja in dr. Mayrhoferja glede nestrnjene naseljenosti slovenskega ozemlja na Koroškem si namreč niso osvojili le avstrijski vladni krogi, temveč so celo sami Južni Tirolci skušali svoje pravice zagovarjati s trditvijo, da koroški Slovenci živijo raztreseni med Nemci in ne na strnjemem ozemlju kakor oni. Tako je n. pr. glasilo Južnih Tirolcev »Dolomiten«, ki izhaja v Bolzanu (Bozen), dne 2. 4. 1958 pod naslovom: »Nerazumljivo stališče, ki ga zavzema »Civiltà Cattolica« k položaju na Južnem Tirolskem, takole pisalo:

»Sedaj se tudi »Civiltà Cattolica« ukvarja z manjšinami v Avstriji. Pri tem jemlje nasvete pri »Populus«, dnevniku krščansko-demokratske stranke. Namen je jasen. Avstrijecem hočejo reči, naj najprej pometejo pred svojimi vrati, potlej se šele brigajo za manjšine v Italiji. Primerjava, ki jo

»Civiltà Cattolica« postavlja med slovensko in hrvatsko manjšino v Avstriji ter prebivalstvom na Južnem Tirolskem, ne drži tako, kot bi ji to bilo všeč. Brez ozira na to, da so te manjšine ostale v Avstriji na temelju plebiscita, obstaja še nekaj drugih točk, kjer primerjava bistveno šepa. Južni Tirolci so naseljeni na strnjemem ozemlju. Tako približno 12.000 Slovencev kakor tudi okrog 40.000 Hrvatov pa živi v raztresenih naselbinah, ako jih smemo tako imenovati, kajti njihove vasi in trgi so kakor otoki, obkroženi po čisto nemškem ozemlju. Namesto z Južno Tirolsko bi jih bilo prej treba primerjati z jezikovnimi otoki na Trentinskem (dolina Mocheni in Luseni) v provinci Beluno (Bladen), v provinci Udine (Trbiž, Zahre, Tischlwang), v dolini Aoste (Gressoney). Ugotavljamo, da uživajo manjšine v Avstriji zaščito. Kakšno narodnostno zaščito pa uživajo omenjeni jezikovni otoki v Italiji? Nobene!»

Vse te neresnične trditve smo že zavrnilo v prejšnjem delu (VII, 78), saj je list Dolomiten skoraj dobesedno prepisal, kar je dr. Gschnitzer napisal tri leta prej v Volksbote, le da je dr. Gschnitzer priznal še 24.000 Vindišarjev, Dolomiten pa le še 12 tisoč Slovencev, kajti ime Vindišarji so le bolj za notranjo rabo. Res je žalostno, da niti manjšina ni pravična in objektivna do

DR. METOD TURNSEK:

Taufe in der Urkirche - Krst v prvi Cerkv

Za praznik sv. bratov Cirila in Metoda dne 7. julija prinašamo na tem mestu izredno zanimiv razgovor s pisateljem dr. Metodom Turnšekom.

Pred nami je vaše znanstveno delo o krstu v prvi Cerkv, posvečeno 1200-letnici slovenskega pokristjanjenja in 1100-letnici obiska sv. bratov Cirila in Metoda pri Slovencih. Ali bi nam povedali kaj o svojem znanstvenem delu in čemu ste ga posvetili prav slovenskima jubilejema?

»Ko sem se pred več kot 25 leti odločil za doktorsko disertacijo na bogoslovni fakulteti ljubljanske univerze, sem si izbral zgodovinsko snov, in sicer Razvoj krsta v prvi Cerkv, ne lahko snov, ki je zahtevala dokaj truda, dokaj raziskovanja po najstarejših virih (latinskih in grških), t. j. pri cerkvenih očetih in prvih krščanskih pisateljih. Sevé sem proučil tudi vso novo zavezo sv. pisma. Moja znanstvena razprava je bila dvodelna: nakazal sem idejo krščanskega stoletja. To disertacijo mi je na svetloval ugledni profesor ljubljanske bogoslovne fakultete, patrolog in dogmatik dr. Fr. Ks. Lukman, ki je do doktorandov bil zelo zahteven, da so mnogi kar obupali. Jaz pa sem vztrajal in v trdem delu v dveh letih dovršil izredno veliko delo. Pred promocijo leta 1942 sem po zahtevi objavil v tisku le manjši del iz druge polovice, večina razprave pa je ostala v rokopisu. Že takrat sem v uvodu zapisal, da bi rad z razpravo doprinesel skromen delež k proslavi pravačnega dogodka v slovenski zgodovini, k 1200-letnem spominu, ker sta v letih 743 do 749 naša kneževiča Gorazd in Hotimir na otoku Awa v Chiemskem jezeru prejela sv. krst in so se s tem krščanski blagovesti in krščanski kulturi odprla vrata v slovenska srca in slovensko zemljo. Takrat (1942) smo bili sredi vojne in je naš narod bil docela okupiran od nacistov in fašistov. Zato na kakšno proslavo 1200-letnice pokristjanjenja naših knezov Gorazda in Hotimira še misliti ni bilo. Tudi po vojni še dolgo niso bile razmere takšne, da bi ves narod mogel praznovati važen jubilej. Leto 1967 pa je samo dalo pobudo za praznovanje 1100-letnice obiska sv. bratov Cirila in Metoda v panonski kneževini kneza Kocjla ter hkrati tudi za 1200-letnico pokristjanjenja, ker je že sto let pred sv. Cirilom in Metodom največji krščanski blagovestnik našega naroda bil sv. Modest. Vsa lanska proslava je bila zamišljena kot zgolj verska proslava, kot **poživitev krščanske misli** in kot zahvala za prejeto krščansko vero. To so izpričali slovenski škofje z 2500 verniki pred sv. očetom v Rimu in ob grobu sv. Petra in Pavla, isto bi storili dne 9. maja pri Gospe Sveti ob grobu sv. Modesta. Tudi moje novo delo o krstu v prvi Cerkv, ki je izšlo ob zaključku lanskega jubileja, ima ta namen: Zapisal sem: »Po leg znanstvenih ciljev bi s tem delom vsaj malo rad pripomogel, da bi krščanski človek spoznal in vzljubil mnogolično lepoto svetih obredov (ob krstu) in bi iz njih čim obilneje srkal božji nauk ter ga izkoriščal

za svoj napredek v duhovnem življenju.« Kajpak sem pri tem mislil predvsem na slovenskega kristjana ob 1200-letnem jubileju pokristjanjenja.«

Svoje delo ste uvrstili v novo bogoslovno znanstveno knjižico „Theologische Beiträge zur Einheit der Kirche“, zvezek I. Kaj ste s tem hoteli poudariti?

»Moje bogoslovno delo, ki sem ga izdal, je **sinteza dognanj**, kakšen je bil krst v prvih stoletjih krščanstva, v prvi Cerkv, ko še ni bilo cerkvenega razkola med Vzhodom in Zahodom, med Bizancem in Rimom, med pravoslavno in katoliško Cerkvjo. Krst je bil tisti, ki je vezal kristjane vsepovsod kljub različnosti jezika in plemena. In to velja še danes. V dobi ekumenizma, prizadevanja za zблиžanje krščanskih Cerkv, za cerkveno edinstvo, je krst **podlaga** (platform) pobratenja in spoprijateljavanja med kristjani, med krščanskimi Cerkvami, pot do resničnega edinstva v Kristusu in v **eni Cerkv**. Patriarh Atenagora v Carigradu je pred kratkim dejal v lepem srbohrvatskem jeziku: »**Jedan Krist (Kristus), jedna Crkva, jedno krštenje (krst), jedna Euharistija — a sve drugo neka ima svaka Crkva svojoj!**« Tako je tudi on, neutrudni boritelj za cerkveno edinstvo, poudaril krst in z njim zvezano evharistijo kot **osnovo zблиžanja**. In to je bogoslovni (dogmatični) doprinos k edinstvu Cerkve, kot sem dal naslov bogoslovni knjižnici v okviru Slomškove založbe in ekumeničnega apostolata (apostolstva) sv. Cirila in Metoda.

Svoje delo ste izdali tudi v nemščini, in sicer na prvem mestu. Za to ste vsekakor imeli gotov razlog, namen?

»Zares. Svoja znanstvena dognanja o nastanku in razvoju krščanskega krsta sem želel posredovati tako nemškim bogoslovnim znanstvenikom, kakor tudi preko nemškega jezika mednarodni znanstveni publiki. Prijatelj na Columbijski univerzi v New Yorku, dr. Rado Lenček, ki je sicer slavist, laik, mi je ob prejemu moje knjige, poslal navdušeno zahvalo in odobranje, da sem prav storil, da sem svoje delo izdal tudi v nemškem jeziku in da se bo tovrstna bogoslovna knjižnica nadaljevala.«

Kaj imate za to knjižnico sedaj najprej na programu?

»Bliža se 1100-letni jubilej smrti sv. Cirila in Rimu. Datum jubileja bo 14. februarja prihodnjega leta (1969). Še istega leta 869 je njegov brat, opat sv. Metod, ki ga je v Rimu sam papež posvetil v duhovnika (868), postal tudi panonsko-slovenski nadškof. Torej dva cirilmetodijska jubileja prihodnje leto. In za ta jubileja izide moje delo Zvezdi našega neba v nemščini. Naslov se glasi: **Zwei Sterne an unserem Himmel**. Delo je dvodelno, dramski scenarij v 21 stoph (Dramenbüchleinbuch in 21 Szenen) in zgodovinska slika solunskih bratov (Leben der Glaubensboten Konstantinus und Methodius). Zgodovinska slika je znan-

stveno delo na podlagi najstarejših virov o sv. solunskih bratih in prinaša marsikatero novo odkritje. Nemška javnost kakor tudi ostala po svetu bo o marsičem novem informirana. Moje delo je nadaljevanje življenjskega dela univ. prof. dr. Franca Grivca, ki je v raziskovanju življenja sv. Cirila in Metoda najgloblje zaoral. V srečo si štejem, da sem bil v njegovi šoli in da mi je zaupal tudi uredništvo unionističnega glasila »Kraljestvo božje«, ki sem ga v Ljubljani uspešno tri leta urejeval hkrati z »Božjimi vrelci«, po vojni (1955) pa sem ga z dr. Grivčevim dovoljenjem spet obnovil kot zbornik, ki je najprej izšel v Celovcu, sedaj pa izhaja v Rimu in Trstu. »Kraljestvo božje« je kot glasilo Apostolstva sv. Cirila in Metoda ustanovil sam dr. Grivec in mu dal ekumensko smer. Zelo se je razveselil obnove glasila in tudi mojega obvestila, da pripravljam knjigo »Zvezdi našega neba«, literarno in znanstveno stvaritev na podlagi njegovih dognanj in tudi že nekaterih novih. Prelat dr. Grivec je umrl pred 5 leti in bo moja nova knjiga v nemščini počastitev njegovega spomina. V slovenski izdaji, ki je izšla leta 1966 v Celovcu, je na prvih straneh javna posvetitev pokojnemu papežu Janezu XXIII. ter sedanjemu sv. očetu Pavlu VI. z navedbo njunih prekrasnih besed v slavo sv. bratoma Cirilu in Metodu.«

Kje boste izdali svojo nemško knjigo o sv. Cirilu in Metodu?

»Najprej moram povedati, da je prevod literarnega teksta skrbno pripravil naš koroški rojak prof. Bernard Strauß, prevod zgodovinske studije pa univerzitetni profesor (v Gradcu in Ljubljani) dr. Fr. Weber. Za založbo in izid knjige ali v Nemčiji ali v Avstriji pa se še nisem odločil. Župan mesta Ellwangen (g. dr. Wöhr), kjer je sv. Metod bil več let v ječi in kjer bodo pripravili zadostilno spominsko svečanost, na katero sem že povabljen, mi je priporočil založbo Schwabenverlag, ki ima svojo centralo v Stuttgartu. Pa o tem še razmišljam. Reči hočem le to, da se nemška javnost že sedaj zelo zanima za novo delo o velikih misijonarjih iz Konstantinopla (Carigrada).«

B. L.

Nagrada „Vstajenje“ za leto 1967

Dne 9. junija se je na Opčinah pri Trstu sestalo razsodišče, ki je sklenilo z večino glasov podeliti nagrado »Vstajenje« za leto 1967 dr. Vinku Brumnu za knjigo »Iskanje«, ki je izšla lani pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu.

Razsodišče je podelitev nagrade utemeljilo takole: »Knjiga je plod samostojnega raziskovanja problemov, s katerimi se bori sodobni človek in posebno še slovenski. Po globini in ostrini analiz spada med najboljša slovenska povojna dela iz življenjske filozofije in humanističnega področja. Važna so zlasti razpravljanja o narodnosti slovenskega človeka v tujini. Jezikovno je knjiga jasna in dostopna vsem.«

Pri razsodišču so bili: Anton Kacin, Martin Jevnikar, Franc Jeza in Rafko Vodeb.

SLOVENC

doma in po svetu

† Dr. Ivan Dornik — slavist in književnik

Po hudi bolezni je pred kratkim umrl v Mariboru dr. Ivan Dornik, slavist in literat. Rodil se je 1892. leta blizu Kamnika, filozofsko fakulteto je končal v Gradcu, doktorsko čast pa je pridobil 1919 v Zagrebu. Kot profesor je služboval v Ljubljani, Celju, Kruševcu (Srbiji) in v Mariboru. V kraljevini Jugoslaviji je bil dr. Dornik tudi sourednik mariborske leposlovne revije »Obzorja«. Pisal je pesmi, knjižne ocene ter umetnostne in gledališke kritike. Mnogo je prevajal iz slovenskih jezikov. Po vojni je literat dr. Dornik še naprej služboval kot profesor do svoje upokojitve. V njegovi zapuščini so našli med drugim tudi dramsko stvaritev.

Umril je dr. Franc Logar

V mestu Belgranu v Argentini je umrl dr. Franc Logar. Rajni se je rodil 1885. leta v Horjulu nad Vrhniko. Ljudsko šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, pravo pa je končal na graški univerzi, kjer si je pridobil leta 1911 tudi doktorat. V Ljubljani je dobil službo pri deželni odboru. Prevzel je občinski referat in ga vodil pred in po prvi svetovni vojni. 1918 leta je vodil občinski oddelek prve slovenske vlade. Naslednjega leta ga je dr. Korošec poklical v Beograd, kjer je postal njegov prvi osebni tajnik. Leta 1929 je dr. Logar po razpustitvi oblastnih odborov prešel v banovinsko službo. Tu je prevzel ponovno svoj stari referat za občine. Leta 1929 je bil upokojen, ker ni hotel glasovati za vladno stranko. Leta 1935 ga je dr. Korošec ponovno nastavil. Po drugi svetovni vojni je odšel v begunstvo, najprej na Koroško, od tod pa je šel z ženo Marijo ter sinom Nijom v Argentino. Najprej je živel v mestu Tabladu, zadnja leta pa v mestu Belgranu, kjer je sedaj umrl v starosti 83 let.

Dr. Franc Logar je bil zadnji od slovenskih naseljencev v Argentini, ki je bil Krekov učenec in pozneje njegov zvesti sodelavec pri širjenju krščansko-socialnega programa za gospodarski dvig slovenskega kmečkega in delavskega ljudstva s pomočjo združništva ter za kulturni napredek slovenskega ljudstva z ustanavljanjem prosvetnih društev. Velika škoda, da ni napisal svojih spominov na dr. Kreka.

Priznanje slovenskim planincem

Nedeljska priloga v bakrotisku velikega buenosaireskega dnevnika La Prensa prinaša na celi strani pet slik slovenskega planinca ing. Jure Skvarče ter poročilo o lanski odpravi Cluba Andino de Bariloche in Slovenskega planinskega društva pod vodstvom ing. Jurija Skvarče na področje kontinentalnega ledu. Razen njega in njegovega brata Petra so bili še v odpravi Janez Zakrajšek ter Mario Serrano, Pavlo Justo in Osvaldo Troiani.

Prof. dr. Ilešič na Dunaju

Te dni je imel prof. dr. Svetozar Ilešič dve predavanji na Dunaju. Prvo predavanje o gospodarsko-geografski rajonizaciji Slovenije je imel v Avstrijskem geografskem društvu, drugo o regionalnih aspektih aktualnih gospodarsko-geografskih problemov Slovenije pa na Visoki šoli za svetovno trgovino. Z diapozitivni spremljani predavanji sta v Avstriji v zadnjih letih prvi prikaz sodobnih gospodarsko-geografskih procesov Slovenije.

manjšine in ji ne privošči istih pravic, za katere se sama poteguje.

Primer pa očitno kaže, kako potrebno je bilo na časnikiški konferenci zavrniti nemške trditve, da Slovenci ne živijo na strnjemem ozemlju. Nadalje so se časnikiški mogli prepričati, da so odprta skoraj še vsa vprašanja glede člena 7 državne pogodbe.

O konferenci so pisali mnogi inozemski in tudi nekateri domači časniki. Tako je bila javnost o koroških razmerah dobro poučena.

32. Dne 8. 4. so slovenski zastopniki obiskali deželnega glavarja Wedeniga in mu izročili izvide vseh spomenic, izročnih zvezni vladi.

Dne 11. 5. je Wedenig na slavnostni seji novoizvoljenega deželnega zbora v načelni izjavi spet poudaril, da je za manjšinske zadeve pristojna zvezna vlada (le za odpravo dvojezične šole je bil pristojen on) in obljubil, da se bo deželna vlada trudila za nadaljnjo uresničitev člena 7. Pomembna je izjava, ki jo je ob tej priložnosti dal deželni poslanec in svetnik dr. Karl Schleinzer, ki je pozneje postal minister zvezne vlade: »Pri postavljanju ciljev deželne politike bo treba v ustrezni meri upoštevati, da je Koroška tudi domovina slovenskega dela prebivalstva.«

Prvi trije sestanki

33. Kmalu za tem je prišlo do prvega pogovora med predstavniki manjšine in oblasti v obliki, ki jo je napovedal dr. Kreisky. Prvo srečanje je bilo dne 13. 5. 1960 na Dunaju v zunanjem ministrstvu, drugo prav tam dne 16. 11. 1960, tretje dne 25. 5. 1961 v Celovcu, četrto dne 7. 2. 1962 in peto dne 6. 12. 1963 spet na Dunaju, šesto in zadnje v tem obdobju dne 11. 3. 1965 spet v palači deželne vlade v Celovcu.

Srečanja so bila torej precej bolj poredko, kakor je dr. Bruno Kreisky napovedal. Vendar so koroški Slovenci na teh sestankih preprečili nekaj slabih namer avstrijskih strank in oblastnikov, pa tudi nekaj malega dosegli, zlasti pa je vsak pogovor pokazal, da vprašanje še ni rešeno, in omogočal izmenjavo stališč prizadetih strank.

Sestanki so se vršili pod predsedstvom zunanjega ministra, socialista dr. Kreiskega. Navzoči so bili visoki uradniki zunanje ministristva. Manjšino sta zastopala dr. Valentin Inzko in dr. Franc Zwitter. Koroške socialiste je zastopal glavar Ferdinand Wedenig, Svobodnjaško stranko (novonaciste) deželni svetnik Hans Rader, Ljudsko stranko je zastopal sprva dr. Karl Schleinzer, za njim pa glavarjev namestnik inž. Thomas Truppe. Nekaterih pogovorov se je udeležil tudi avstrijski poslanik v Beogradu Wodak i. dr.

Glede pomembnosti teh pogovorov je po 4. srečanju v Celovcu dr. Inzko med drugim dejal: »Pri naših skupnih razgovorih pa se moramo zavedati, da gleda svetovna javnost na nas in da izide naših razgovorov ocenjuje in analizira.«

34. Na prvem sestanku je šlo zgolj za medsebojno spoznavanje stališč glede člena 7 državne pogodbe. Kmalu zatem se je pokazalo, da je šlo vladi v prvi vrsti za kritje pri pogajanjih z Italijo za samoupravo Južne Tirolske. Kadar je bilo potrebno pokazati, da je Avstrija širokogrudna do svojih manjšin, je prišlo do pogovorov in obljub ter zakonskih osnutkov, nato pa je zanimanje za koroške Slovence spet poenajalo.

Ker je bila za jesensko zasedanje Združenih narodov predvidena razprava o Južni Tirolski, sta prejeli obe politični organizaciji koroških Slovencev od vlade zakonski osnutek o slovenskem uradnem jeziku pri upravnih oblasteh, ker glede te določbe člena 7 Avstrija še ni prav nič storila.

Čeprav je moralo biti Nemcem jasno, da manjšina osnutka ne bo odobrila, ji je vendarle služil za propagando. Socialistični koroški dnevnik Die Neue Zeit je n. pr. pisal, da bo novi zakon ob razpravi v New Yorku o južnotirolskem vprašanju doka-

zal, kako je Avstrija pripravljena svojim manjšinam nuditi primerno samoupravo.

Obe politični organizaciji sta v skupni spomenici osnutek odklonili, ker je predvideval uvedbo slovenščine na podlagi ugotavljanja manjšine. Namera zvezne vlade, da se število manjšine najprej ugotovi in se ji šele potlej kaj da, je sploh bila pri vseh pogovorih z manjšino osrednje vprašanje. Za ugotavljanje so bili vse stranke najbolj pa zastopnik novonacistov Rader, ki je pri vsakem sestanku terjal ugotavljanje manjšine. Nacisti so očitno komaj čakali, da bi spet mogli planiti po Slovencih.

Slovenci so odklonili osnutek tudi zato, ker je predvideval slovenščino kot pomožni uradni jezik za uradovanje s strankami in ne kot nemščini enakopravni jezik, kakor določa točka 3 člena 7.

Dne 11. 10. 1960 so Slovenci svoje stališče sporočili vladi, ki je osnutek ni več zanimal, ker je bila razprava v palači Združenih narodov že končana.

35. Na drugem sestanku (dne 16. 11. 1960) so Slovenci poudarili, da je člen 7 organična celota in ga je treba v celoti izvesti. Dosedanja delna zakona o šolstvu in jeziku pri sodiščih ne služijo koristim in zaščiti manjšine, temveč ustvarjata nove težave in neprijateljsko ozračje med obema narodoma. Doseči je treba najprej potrebno zaupanje. (Dalje prihodnjč)

Nova maša v Podgradu pri Medgorjah

V nedeljo, 14. julija, bo pel svojo novo mašo v Podgradu pri Medgorjah g. Anton Tang iz Hongkonga.

G. novomašnik je bil rojen v Hong Kongu, britanski koloniji na kitajski obali. Gimnazijo je obiskoval v salezijanskem zavodu. Poučen v katoliški veri je pripravil svoje starše in brate, da so vsi skupno prejeli sveti krst. Krstil jih je salezijanski provincial v Hongkongu. Že tedaj se je mladi študent odločil, da bo ostal apostolski, ne samo da je svojo domačo družino pripravil na sveti krst, rad bi delal za svoje ljudstvo kot duhovnik.

Ko je končal srednjo šolo, je postal salezijanec. Filozofijo, pedagoško (vzgojno) šolo in bgoslovje je dovršil v italijanskem mestu Turinu. Po posvečenju 7. julija bo najprej prišel na Koroško k svojim dobrotnikom, ki so ga skozi dolga leta njegovega študija mesečno podpirali, dobrotniki

v Podgradu! Pri nas bo opravil svojo prvo sveto daritev, takoj po novi maši pa se bo vrnil v Hong Kong, kjer bo v 4-milijon-skem mestu začel svoj vzgojni duhovniški apostolat!

Novomašnika bomo sprejeli v nedeljo, dne 14. julija, v Podgradu. Prišel bo v spremstvu g. Janeza Krstnika Maka, ki je lansko leto imel novo mašo v Medgorjah in sedaj nadaljuje svoj študij v Rimu. Povabljen je na to novo mašo tudi prevzvišeni g. škof dr. Kunnacherry iz Kerala (Indija), ki je pred 12 leti imel novo mašo v Medgorjah.

Slavnostni novomašni pridigar bo naš g. prošt in dekan L. Trabesinger, ki je pred 12 leti pridigal pri prvem misijon-skem novomašniku na Koroškem, sedanjemu g. škofu dr. Kunnacherryju, lansko leto g. J. K. Maku v Medgorjah in 14. julija letos v Podgradu g. A. Tangu.

Berilo, evangelij, predglasje in očenáš bo g. novomašnik pel v kitajskem jeziku.

Lepo vabljeni od blizu in daleč v nedeljo, 14. julija, na novo mašo v Podgrad!

PLIBERK

(† Marija Breznik, roj. Oblak)

V torek, 2. julija 1968, je po daljši in hudi, zahrbtni bolezni za zmerom zatisnila svoje trudne oči 77-letna gostilničarka gospa Marija Breznik iz Pliberka.

Rajna je bila rojena v Poljanski dolini in je še kot mlado dekle prišla k nam na Koroško.

Pogreb blage pokojnice je danes, v četrtek, dne 4. julija, ob štirih (16. uri) popol-

LJUBLJANSKA DRAMA V CELOVCU:

Sijajen nastop v Goldoniju

V ponedeljek je gostovala v celovškem Mestnem gledališču Drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane z Goldonijevimi »Primorskimi zdrahami«. To slovensko gledališče je bilo zmerom merilo in najvišji izraz slovenske drame oz. gledališke kulture, velja pa tudi sicer med jugoslovanskimi gledališči za najbolj umetniško dognano.

Goldoni, ki je ustvaril moderno italijansko gledališče, sodi kakor Sheridan, Marivaux in Beaumarchais med velike dramatične evropskega osemnajstega stoletja. Veliko je pisal: komedije, tragedije, medigre, operne librete — v celoti okrog 250 del. Ob ogromnem Goldonijevem opusu nas tembolj preseneča bogastvo človeških izkušenj, ki se nam razodeva iz njegovih spominov.

V »Primorskih zdrahah«, ki smo jih videli ta ponedeljek in ki jih je imenitno presadil v naš jezik Mirko Rupel, gre za drobne stvari, vendar pošteno napihnjene, za dolgo vrsto preprirov, ki jim ni videti ne konca ne kraja, preprirov za prazen nič in prav takšnih pobotavanj, preprirov, ki nehajo s tremi zarokami, vendar samo začasno, kajti preprirov jim je v krvi. Ko se ne bo treba pričati glede tega, katera bo dobila katerega in kateri katero, se bodo sporekli o čem drugem, zmerom znova in tako dalje, nikoli popolnoma zares in dokončno, vendar temeljito.

Zdrahe so stalne, vzroki zanje pa sodijo med spremenljive vrednosti. To jasno zamisel je režiser Miran Herzog še uspešno podčrtal, ko je občemu pobotanju in srečnemu koncu ter zastoru sledil kot dodatek zabaven padec v ponoven vsesplošni preprirov vseh z vsemi.

Ko skušamo presoditi igralski delež Zdrahe kot celoto, je poudariti, da so interpreti vseh vlog zares lepo oživel goldonijevsko človeško tipologijo. V delu je vrsta dobrih in hvaležnih vlog, ki so se jim slovenski umetniki posvetili z vso živahnostjo in pristno domiselnostjo. Plastično figuro lastnika ladje, premožnega ribiča Jožeta, je s sijajnim humorjem karikiriral Andrej Kuret, njegovo ženo Tono pa je z vso mehko prepirljivostjo poudarila Stefka Drolčeva. Pepko (dekle), njegovo sestro, je živahno in veselo predstavljala Majda Potokarjeva. Tone Slodnjak je v vlogi Tineteta — ribičkega fanta učinkovito karikiriral možatost. Najbolj goldonijevski v komediji, ki je slikovito in pristno individualiziral starega ribiča Lipeta, je bil Aleksander Valič in s tem ustvaril najmarkantnejšo figuro v predstavi; v ženskem liku Vane, njegove žene, je Angelca Hlebcetova predstavljala živo, strastno in zajedljivo žeščino. Dovolj komedijantskega temperamenta je podal Polde Ribič s svojim Džovaninom. Nenavadno topel, dobrotljiv se je sredi tega živega sveta gibal Janez Albreht kot sodni-adjunkat Izidor, njemu ob strani s slikovito in zabavno igro pa mu je pomagal njegov sodnijski sluga Stane Česnik, v

dne na domačem pokopališču v Pliberku.

Naj bo zavedni slovenski materi lahka koroška zemlja. Sinovom, hčeram in ostalemu sorodstvu na tem mestu izreka uredništvo našega lista iskreno sožalje.

SELE

(50-letnica nove maše)

Starejši Selani se še spominjajo, da je na praznik sv. Petra in Pavla v vojnem letu 1918 bila v Selah primicija, najbrž prva, odkar Sele stojijo. Novomašnik Jurček Orel ni bil rojen v Selah, marveč v Železni Kapli. Starši so mu zgodaj umrli in ni imel več doma. Kot dijak in potem kot bogoslovec je tudi v počitnicah moral ostati v Marjanišču in semenišču. Njegov bogoslovni profesor dr. Gregor Rožman se je zavzel zanj in mu v selskem župnišču izposloval dom za počitnice. Tako je kot bogoslovec preživel počitnice v Selah leta 1916 in 1917 in nazadnje tudi kot novomašnik.

Nova maša je bila pod milim nebom

vlogi Drobanta. Tone Homar je bil dobrodušni Matevž. Krivca vseh teh zdrah, čolnarja Tomaža ali Curla je predstavil Janez Hočevar s pristrčnim humorjem v vsej nepomaganosti, preplašenosti in upornosti tega preprostega človeka. Terezka in Urška sta bili podani z izredno naravnostjo.

Sloves Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane je že tako znan, da bi bilo že kar odveč to ponavljati. Pa vseeno je treba na tem mestu ponovno izraziti občudovanje za umetniško storitev, ki je nenavadno maloštevilno publiko kar presenetila. Na odru so se kretali, govorili in igrali resnični, pristni ljudje, taki, ki jih srečavamo tudi dandanes med nami. Vse je bilo tako naravno, da vobče niti pomislil nisi, da si v gledališču. Zato je nerazumljivo, da je bil obisk tako škandalozen. Ne vem, če je bilo v avditoriju 150 gledalcev. Naš časopis je napravil za gostovanje lepo reklamo, zato tokrat ne bi smelo biti izgovora, da nismo vedeli. Vzrokov ne bomo raziskovali. Ali naj bi bila vročina ali oddaljenost ali, da se je ta ali oni tolažil z mislijo, saj bo šel drug namesto mene. Danes ima že vsak na deželi svoj avto, pa je do mesta le en skok! Ali kulturnih vrednot res ne vidimo več pred očmi? Ali nam je res samo še za piti in jesti ter posteljo? Z eno besedo povedano samo še za telesno ugodje? Kam plovemo, ljudje božji?

Naj bo že kakorkoli, naši rojaki, pa tudi nemško govoreči deželani, za katere je bilo gostovanje v prvi vrsti namenjeno, kajti slovenske umetnike je povabilo celovško Mestno gledališče, so zamudili umetniški dogodek, katerega ne bomo doživeli tako zlahka.

V Celovcu smo že večkrat mogli prisostvovati vrhunskim predstavam ljubljanske Drame. In Zdrahe so to lahko samo potrdile. Strokovnjaki in občinstvo izjavljajo, da smo z Goldonijevim delom doživeli sijajno uprizoritev, za kar gre predvsem za sluga spretni režiji Mirana Herzoga in posrečeni scenski zamisli Avgusta Lavrenčiča, ki je imel zanesljivega sodelavca v kostumografki Alenki Bartlovi. V delo so lepo vpadali glasbeni vložki, za katere je poskrbel Brane Demšar.

Igralska plat predstave je bila dovršena. Vse igralce odlikuje velika kultura govora, glasovna ubranost, izrazito skupinska in osebna igra, slogovna enotnost in izredna resnost oblikovanja. Njih govor, čeravno v primorskem dialektu, je tekel tako naravno, kot da bi govorili v pristnem odrskem jeziku, in že to je odlika nastopajočih umetnikov, ki so očarali gledalce.

V celoti lahko rečemo, da je bilo gostovanje ljubljanske Drame velik kulturni dogodek za nas. Osrednje gledališče iz Ljubljane pa je s tem znova potrdilo svoj sloves. Igralce so gledalci nagrajevali ob vsaki sceni, zlasti še ob koncu predstave s toplimi aplavzi.

B. L.

Dva nova naša doktorja

Iz Gradca smo prejeli veselo vest, da bo jutri (5. julija) na tamkajšnji univerzi promoviral za doktorja vsega zdravilstva g. Maks Nachtigall, sin Maksa Nachtigalla, faktorja v Mohorjevi tiskarni v Celovcu.

Isti dan bo v Gradcu promoviral za doktorja filozofije Erik Prunč iz Strašne vesi pri škocijanu.

Obema mladima doktorjema tudi mi iskreno čestitamo in jima želimo obilo uspehov pri njunem znanstvenem delu.

Iz pisma prevz. škofa ddr. Kunnacherryja g. Cvetku v Medgorjah

Razveselil sem se, da boste že v tretje obhajali pri vas praznik prve novomašne glorie. K temu prazniku čestitam vašemu g. novomašniku A. Tangu iz Hongkonga, vam in meni tako dragim in dobrim vašim vernikom.

Veselo presenečenje in duhovno bogat dan sem doživel pred 12 leti, ko sem daroval prvo slovesno daritev pod milim nebom, obdan od sobratov in vernega vašega ljudstva pri vas. Bil sem prvi iz misijonske dežele med vami kot duhovnik, pa sem postal čisto vaš, z vsem ste me osrečili, kajti tako lepe slovesnosti nisem in ne bom v

življenju več doživel. Vaše lepe cerkvene pesmi segajo v dušo, dvigajo duha, da se doživlja povezava z Bogom, ko duša poje.

Ko sem bil štiri leta pozneje v Münchnu na Bavarskem v Nemčiji na svetovnem evharističnem kongresu, sem imel živo pred očmi moj praznik v Medgorjah. Tudi pri vas je bil evharistični praznik, kajti dalje je trajalo deljenje sv. obhajila kot sveta daritev.

Ob tej priložnosti, ob lepih in dragih spominih na vas pozdravljam mojega pridigarja pri sv. daritvi g. prošta Trabesingerja, g. prelata A. Zechnerja, ki je bil kot zastopnik vašega g. škofa dr. Köstnerja pri moji novi maši, pozdravljam g. pevovodja dr. Cigana, ki je tako harmonično povezal pevske zборе z zbranim ljudstvom, da smo bili vsi res eno božje ljudstvo. Vsem gg. duhovnikom v slovenskem delu vaše škofije, kjer sem imel kar petkrat ponovitev sv. daritve, pozdrav z blagoslovom!

Vsako jutro pri oltarju pri sveti daritvi molim za mojega rajnega duhovnega očeta g. Janka Olipa iz Sel. Po novi maši mi je bil največji dobrotnik v času 4-letnega študija na univerzi; dobri moji duhovni materi in vsej Olipovi družini v zahvalo moj blagoslov.

Ko bom obiskal večno mesto Rim in svetega očeta, se bom peljal tudi k vam, da vas vse osebno obiščem, se vsem ponovno zahvalim za izkazano pomoč in dobroto in vam vsem osebno podelim nadpastirski blagoslov.

Iz hvaležnega srca vas blagoslavljam v Gospodu vaš

† Cyriac Kunnacherry

škof koadjutor v Kottaym.

Kottayam, 16. junija 1968.

jubilant hoče svojo zahvalno daritev opraviti čisto na tihem. Zato mu kar v listu čestitamo z željo, naj v zdravju še dolgo ostane tako šegav in dobrovoljen kot dosej! Njegovega obiska bomo pa vedno veselili!

Električni štedilnik s tremi ploščami kljub zvišanju cen samo kratek čas
S 2290,-
 Vam nudi
 Kaufhof
 Valentin
 in Angela
 Blažej
 Libuče - Pliberk
 tel. 04235-394
 (noč. štev. 302)

Varstvo rastlin v zgodnjem poletju

V jablanovih in hruševih nasadih škropimo junija proti škrlupu, jablanovi plesni, ameriškega kaparju in jabolčnemu zavijaču. Junij je odločilen za uspešno uničevanje ameriškega kaparja in zavijača. Njuno zatiranje pa navadno pade šele v drugo polovico meseca. Prvo škropljenje je namenjeno predvsem škrlupu in v jablanovih nasadih plesni, v nekaterih sadovnjakih pa še listnim ušem in hruševi bolšici.

V prvi polovici junija navadno preneha izbruh zimskih škrlupovih spor in od tedaj naprej škropimo proti škrlupu sočasno s škropljenjem proti kaparju in zavijaču. Rok škropljenja določa torej razvoj ameriškega kaparja in jabolčnega zavijača. Zimske spore se namreč lahko prenašajo na velike daljave, medtem ko se s poletnimi trosi širi škrlup le po drevesu ali kvečjemu na sosedno drevo. Če smo torej prepričani primarno okužbo, bomo lahko ohranili zdrave plodove do jeseni.

V deževni pomladi je izbruh zimskih spor prej končan kot v suhi. Junija škropimo proti škrlupu z dithanom M 45 (0,2 odst.) ali orthocidom (0,25 odst.) ali faltanom (0,2 odst.) ali cinebom (0,3 odst.). Delan uporabljamo v tem času v 0,08 odst. koncentraciji.

V prvi polovici junija škropimo tudi proti jablanovi plesni (zlasti jonatan), kajti v tem času je prirast navadno še precejšen. Uporabljamo cosan (0,2 odst.) in karathane EC (0,05 odst.), acricid in mostestan.

Karathane, acricid in mostestan kažejo dovolj dobro delovanje tudi proti rdečemu pajku in sadnem drevju, zlasti v kombinaciji z dithanom M 45. V nasadih, kjer z njimi redno škropimo proti pepelasti plesni, hkrati zadržujemo v razvoju tudi rdečega pajka.

Proti listnim ušem je treba škropiti predvsem mlado sadno drevje. V začetku junija uporabljamo predvsem sistematična sredstva: metasytok (0,1 odst.) ekatin (0,2 odstotkov), dimecron (0,2 odst.), anthio (0,2 odst.), proti koncu meseca pa diazinon (0,2 odst.) ali gusation (0,25 odst.), če moramo hkrati uničevati tudi ameriškega kaparja.

Proti hruševi bolšici škropimo v tem času z diazinonom (0,25 odst.) ali parathionom (0,15 odst.) ali gusationom (0,25 odst.). Če bolšica nastopi v velikem obsegu, dodamo parathionu metasytok.

Proti prvim metuljkom jabolčnega zavijača, ki se pokažejo že maja, ne škropimo. Pravi rok za prvo škropljenje je navadno od 10. do 20. junija, ko je največ metuljkov. Na plodovih je najti v tem času jajčeca oziroma že prve črve. Pri zatiranju jabolčnega zavijača največkrat začnemo prezgodaj škropiti in žal navadno prezgodaj nehajo. Pazimo torej pazljivo na napovedi in opazujemo plodiče v nasadu. Brž ko opazimo prvi črviv plod, poškopimo.

Sočasno kot proti jabolčnemu zavijaču škropimo tudi proti ameriškega kaparju. Sredi junija se navadno pojavijo prve kaparjeve ličinke. Tudi proti ameriškega kaparju sadjarji navadno prezgodaj škrope.

Poletna škropiva uničujejo le ličinke, ki še niso pokrite s ščitkom, zato poleti uspešno škropimo proti kaparju šele, ko se pokažejo ličinke.

Ko izbiramo sredstva proti zavijaču, se moramo povsod, kjer imamo kaparja, odločiti za pripravke, ki dobro delujejo proti obema škodljivcema. Zato se največkrat odločimo za gusation (0,25 odst.) ali parathion (0,15 odst.) ali diazinon (0,20), čeprav kaže svinčeni arzenat proti zabolčnemu zavijaču zelo dolgo in dolgotrajno delovanje.

Breskve škropimo junija proti luknjičavosti in breskovi plesni. Če se v nasadu pojavlja breskova plesen, uporabljamo cosan (0,2 odst.), če pa škropimo le proti luknjičavosti, vzamemo dition (0,4 odst.) ali orthocid (0,25 odst.).

V mladih nasadih, ki jih ogrožata breskov molj in zavijač, moramo obvezno škropiti z diazinonom (0,2 odst.) ali parathionom (0,15 odst.) ali gusationom (0,25 odst.). Škropljenje v 14 dneh ponovimo. Z organskimi fosforinimi estri uničimo tudi rdečega pajka. Če pa se je močno razmnožil ali če je proti fosforinim sredstvom odporen, dodamo insekticidom še tedion (0,15 odst.).

Če nismo škropili z insekticidi proti molju in zavijaču, imamo pa veliko rdečega pajka, škropimo z mešanico tediona (0,15 odst.) in keltana (0,15 odst.), če imamo večinoma jajčeca, škropimo s tedionom (0,15 odst.).

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK:

Starost ni bolezen

»Tako si star, kakor se počutiš,« pravijo ljudje in prav imajo. Vsak človek ima pravzaprav dve starosti. Prva mu je uradno predpisana, a poleg nje obstaja še tako imenovana »biološka starost«. To je starost, ki jo »čutimo« in ki nima opraviti s koledarsko starostjo.

Človek, ki ima po koledarju šestdeset let, je lahko biološko star komaj štirideset, na drugi strani pa je možno, da je štiridesetletnik biološko že starec.

Na svojo koledarsko starost ne moremo vplivati, pač pa na biološko. Vendar nam je to mogoče samo delno, kajti način staranja smo pravzaprav podedovali. To dokazuje dejstvo, da dosežejo ženske povprečno višjo starost kakor moški. Dolgo življenje žensk je torej že nekako dednostno povezano z njihovim spolom.

ZIVLJENJE SE PRIČENJA S 40. LETOM

Če torej ničesar ne moremo ukreniti, da bi preprečili staranje ali si zagotovili daljše življenje, imamo vendarle mnogo možnosti, da si staranje olajšamo in si dolgo ohranimo biološko mlada leta.

Staranje ni bolezen. Staremu človeku zaradi tega ni treba obupati. Zgodovina dokazuje, da je mnogo ljudi do visoke starosti ohranilo telesno in duševno svežost.

Potreba, da si dolgo ohranimo biološko

Zelo se je obnesel proti rdečemu pajku tudi galecron (0,1 odst.), ki uničuje hkrati jajčeca in gibljive stadije (škodljivca na razvojni stopnji, ko se giblje).

Kadar škropimo proti rdečemu pajku in pepelasti plesni, moramo drevje dobro omočiti.

Konec junija je treba škropiti ribez, in sicer takoj po obiranju. Škropimo proti ribezovi rji in pegavosti z cuprablauom (0,5 odst.) ali bakrenim apnom (0,5 odst.) ali cinebom (0,3 odst.). V nasadih, kjer je ameriški kapar, moramo škropivu dodati diazinon (0,2 odst.) ali paration (0,15 odst.).

Junija moramo škropiti krompir proti fitoftori. Čas za škropljenje določimo po napovedi protiperonosporne službe. Če smo opazili prve pege fitofitore, poškopimo krompir takoj, četudi še ni napovedi za naš okoliš. Za škropljenje proti krompirjevi plesni rabimo: duter (1,5 kg/ha), cineb (3–5 kg/ha), tiozin A (5–7 kg/ha), cuprablau (–7 kg/ha), cuprablau Z (3–4 kg/ha), do 7 kg/ha, cuprablau Z (3 do 7 kg/ha), bakreno apno 50 (5 do 7 kg/ha), fitoran grün (3 do 4 kg/ha). Navadno škropimo sočasno tudi proti koloradskemu hrošču. Le v nekaterih letih je treba škropiti proti hrošču pozneje. Pravi čas za škropljenje je, ko so se izlegle ličinke iz jajčec.

Proti koloradskemu hrošču uporabljamo sredstva na bazi diditija (DDT) ali lindana. Kjer je proti temu sredstvu hrošč odporen, uporabljamo sevin (2 kg/ha) ali dimecron (2 kg/ha) ali svinčeni arzenat (10 kg/ha) ali unden WP (0,6 kg/ha).

mladost, postaja čedalje nujnejša. Življenjska doba je znatno podaljšana. V razvitih deželah znaša odstotek ljudi, starih nad šestdeset let, 10,5. Pred petdesetimi leti je bil ta odstotek za polovico manjši, a v srednjem veku je smel človek pričakovati povprečno starost komaj 30 let. Danes sodimo, da se pričinja življenje šele s 40. letom.

Kaj mora posameznik storiti, da si čim dalje časa ohrani biološko mladost? Prvi in najvažnejši ukrep je, kako si sami uredimo življenje, drugi ukrep obsega veliko področje pomlajevalnih sredstev in zdravil. V tretjo skupino sodijo kirurški in kozmetični posegi, ki pomladijo našo zunanost.

Prvi ukrep je torej, da si pravilno uredimo življenje. Doseči se da brez velikih stroškov, a je zelo učinkovit v borbi proti predčasnemu staranju. Skrbni postarajo človeka, pravi ljudstvo. Človek, ki ga mučijo skrbi in žalost, se postara hitreje kakor drugi, ki nima nobenih skrbi. Življenje, polno naporov in nenehne bojazni, povzroča predčasno staranje. To smo videli po zadnji vojni pri ljudeh, ki so se vrnili iz nacističnih taborišč; pri njih smo opazili sledove predčasnega staranja. Take znake pa zasledimo tudi pri ljudeh z nerednim in razvratnim življenjem.

Poleg izdatnega počitka pa je potrebno tudi izdatno gibanje. Starejši človek je nagnjen k lagodnemu življenju, telesnim naporom se po možnosti rad izogne. Napredujoča avtomatizacija odvzema človeku dosti gibanja, a gibanje pomlajuje. Gibanje ima kar dvojni smoter: prvič obstaja večji del telesa iz mišic (tudi srce je mišica); mišičevje pa zahteva gibanje. Srce, ki ni trenirano, hitreje oslabi. Zato je redno gibanje potrebno, ker preprečuje biološko staranje. Starejši človek naj bi vsaj enkrat tedensko opravil delo, pri katerem bi se pošteno spotil. Važno je tudi, da se udeležuje v takem športu, ki ustreza njegovim letom. Starejši človek nikakor ne bi smel meriti svojih moči z mlajšimi. Izprehodi, tenis, plavanje, zmerna telovadba — to so čudežna sredstva, ki ohranjajo človeku mladost.

SAMO 70 GRAMOV MAŠČOB DNEVNO

Druga prednost gibanja je v tem, da preprečuje v krvi nabiranje kolesterina, ki pospešuje tako imenovano poapnenje žil in s tem srčni infarkt. Vztrajno gibanje znižuje množino kolesterina v krvi. Poleg gibanja je važna tudi prehrana. V starosti potrebuje človeški organizem manj kalorij. Če se v hrani ne omejuje, se zredi. Odvečna tolišča je pri starejših ljudeh posebno nevarna, ker obremenjuje srce in povzroča utrujenost. Obstaja pa še druga nevarnost; sladkorna bolezen.

Vsakemu čezmernemu uživanju hrane bi se morali odpovedati, posebno pa bi mo-

Avtorijska televizija

PETEK, 5. julija: 10.00 Televizija v šoli: Zvok iz človeške roke (III. del): Instrumenti na pihala — 11.00 Program za delavce: Cesarski ples — 14.00 Evrovizija iz Wimbledona: Mednarodno teniško tekmovanje — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Podoba Avstrije — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Tajno naročilo za Johna Drakeja (26. nadaljevanje) — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Neposredni prenos 2. programa nemške televizije: „Znak uradnega spisa XY — nerešen“ — 21.00 Reklama — 21.05 Ponajveč veselo: Smešne uganjati — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Glasba pred polnočjo: Koncert Albertine — 22.40 Znak uradnega spisa XY — nerešen. Vesti in odzivi — 22.45 Pregled programa in konec oddaje.

SOBOTA, 6. julija: 14.00 do 18.00 Evrovizija iz Wimbledona: Mednarodni teniški turnir — 18.00 Kratka poročila — 18.05 Od tedna do tedna — 18.30 — Melodije in ritmi — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Družina Feuerstein (12. nadaljevanje) — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Huga Portischa — 20.09 Reklama — 20.15 Dober večer v Avstriji. Zabavna oddaja s Heinzem Conradsom — 21.30 Športni žurnal — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Naš nočni program: „Dopadljiv človek“, kriminalni žurnal — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Naš nočni program: Popadljiv človek, kriminalni film — 23.30 Pregled programa in reklama in konec oddaje.

NEDELJA, 7. julija: 17.00 Za mladino od 11. leta dalje: Dakteri (16. nadaljevanje) — 17.50 Za mladino od 14. leta dalje: Stik — 18.05 Za družino: Ribiška sreča na Walchen jezeru — 18.25 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Pogled z okna: Gradovi ob jezeru — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Športni pregled — 20.10 Beseda v nedeljo zvečer — 20.15 April odkriva može, ameriška filmska komedija — 21.50 Sedem reči. Ampak ta voz pa ropoče — 22.30 Čas v sliki — 22.40 Pregled programa in konec oddaje.

PONEDELJEK, 8. julija: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Podoba Avstrije — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Zaljubljen v čarovnico (13. nadaljevanje) — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Z dežnikom, čarom in polcilindrom — 21.05 Športna panorama — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Posebno za vas: Klub Bitlov — 22.45 Pregled programa in konec oddaje.

TOREK, 9. julija: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Zeleni svet: Poljedelski magazin — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Pustolovščine Hiram Holidaya (2. nadaljevanje) — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.19 Reklama — 20.15 Ta naš svet: Filmska poročila k svetovnim dogodkom — 21.00 Prenos iz graške Dramme: Essee in Elizabeta, drama Antonia Coella — 23.00 Čas v sliki — 23.10 Pregled programa in konec oddaje.

SREDA, 10. julija: 11.00 Program za delavce: 77 Sunset-strip — 11.45 Športna panorama — 17.00 Za otroke od 6. leta dalje: Gašperček v Afriki — 17.35 Za mladino od 11. leta dalje: Lassie — 18.00 Za mladino od 14. leta dalje: Kaj lahko postaneš? — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Kulturne aktualnosti — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Kuhinja v televiziji — 19.15 Junaki brez hlač, ameriški film — 21.50 Čas v sliki — 22.00 Pregled programa in konec oddaje.

ČETRTEK, 11. julija: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Športni kaledjoskop — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Super Max (13. nadaljevanje) — 19.27 Gotovo vas bo zanimalo, nato reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Neposredni prenos zahodnonemškega radia: Zmerom samo zgodbe o umorih, televizijska igra — 22.15 Mi; dolina Mure in Mürza — 22.45 Čas v sliki — 22.55 Nočni studio: Čas je, kar ste... — 23.45 Pregled programa in konec oddaje.

88. mednarodni sejem na Dunaju

Letošnji jesenski velesejem na Dunaju bo v tednu od 8. do 15. septembra. Po prijavah, ki jih je doslej prejela sejemska uprava, sodijo, da bodo ti prostori zasedeni. V dvorani narodov bodo tudi jeseni kolektivne razstave tujih držav. Tu bo svoje razstave uredilo 20 tujih držav. Med tujimi deželami bosta letos prvič razstavljali Nova Zelandija in Venezuela.

rali omejiti uživanje maščob. Dovoljena dnevna količina maščob je največ 70 gramov. Zmanjšati je treba tudi uživanje hrane z ogljikovimi hidrati, tako krompirja, kruha in močnatih jedi. Zato pa bi morali uživati več beljakovin; zelo priporočljiva je skuta, ki ima dovolj beljakovin, je okusna in poceni.

Že z zelo enostavnimi sredstvi je torej moč doseči, da si ohranimo mladostno biološko starost.

Dr. F. M.

V krščanski žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je po nedoumljivem sklepu Vsemogočnega odšla k Njemu po bogato zaslužen plačilo naša nadvse ljubljena mama, stara mama in prababica, gospa

Marija Breznik, roj. Oblak

GOSTILNIČARKA V PLIBERKU

v torek, dne 2. julija 1968, po daljši in hudi, vdano prenašani bolezn, dobro pripravljena po prejemu sv. zakramentov za umirajoče, v 77. letu starosti.

Pogreb naše blage mame bo v četrtek, dne 4. julija, ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v župnijsko cerkev, kjer bo sv. maša zadušnica, nakar jo bomo položili na mestnem pokopališču k zadnjemu zemeljskemu počitku.

Dušo nepozabne pokojnice priporočamo v spomin pri sv. daritvi in v molitvi.

Pliberk, Celovec, Poreče, Beljak, dne 2. julija 1968.

V neizmerni žalosti:

Milan, Štefan, Kristijan, sinovi;

Brigita Millionig, Mara Waldner, Cilka Ceron, hčere,

snahe, zetje, vnukinje, vnuki in pravnuka ter ostalo sorodstvo.

Mladinski zbori so peli

Letos poteka 20 let, odkar so se prvič zbrali avstrijski mladinski zbori in se v plemeniti pevski tekmi pomerili med seboj. Letošnje tekmovanje je bilo osmo.

Deželno tekmovanje v Celovcu

Iz Koroške so se zbrali k deželnemu tekmovanju (Landesjugendsingen) mladinski zbori v Celovcu 21. maja 1968. V koncertnem domu je nastopilo nekaj več kot 30 zborov. Tekmovanje se je začelo ob 9. uri dopoldne in je s kratkim presledkom opoldne trajalo do pol 4. ure popoldne. Vsak zbor je odpel tri pesmi, posebna komisija glasbenih strokovnjakov pa je ocenjevala njih petje.

O tekmovanju je treba še tole vedeti. Vsak zbor je moral pri prijavi predložiti sedem pesmi, in sicer tako: eno pesem mu komisija določi, ta je obvezna; drugo si zbor izbere. Zbor pa sme še eno pesem dodati.

Kakor rečeno, komisija oceni vsak zbor. Toda izid tekmovanja se ne objavi. Pač pa prosvetno ministrstvo na predlog komisije povabi najboljše zborove iz vsake skupine na zvezno srečanje mladinskih zborov (Bundesjugendsingen). To je bilo letos v Linzu. Tja so bili povabljeni iz Koroške: Deški zbor glavne šole — Radenthein, deški zbor glavne šole Lerchenfeldgasse — Celovec, deški zbor šole za otroške vrtarice — Celovec, deški zbor Dekliške gimnazije v Celovcu in kvintet mladih učiteljev.

In slovenski zbori?

Je na tem tekmovanju sodeloval tudi kak slovenski zbor? Samo eden: Izbrani zbor Slovenske gimnazije v Celovcu. Ker ni bil povabljen, je znamenje, da v svoji skupini ni bil prvi. Edini uspeh, ki ga je zbor zabeležil na tekmovanju, da je bil njegov dirigent kot gost povabljen v Linz.

Zvezno srečanje v Linzu

Res sem bil v dneh od 22. do 26. junija 1968 kot gost-dirigent v Linzu. Zborov je bilo 59, pevcev čez 2000, torej podobno kot pred tremi leti v Celovcu, le da je bilo v Linzu tudi nekaj inozemskih zborov: dva iz Južne Tirolske, po eden iz Švice, Češke in Madžarske. Eden bi imel priti tudi iz Jugoslavije in to menda prav naši iz Slovenjega Gradca. Škoda, da jih ni bilo!

Sodelujoči zbori so nastopili razdeljeni v tri skupine: dve v nedeljo, tretja pa v ponedeljek zvečer. Žal teh koncertov nisem slišal: na poti sem se bil pošteno prehladil in sem bil v nedeljo za nič.

Nastopi za ocenjevanje

Pač pa sem bil v ponedeljek od začetka do konca pri nastopih za ocenjevanje (Wertungssingen). Nastopilo je 19 zborov, od

teh več kot polovica deških, dva moška, en moški tercet, ostali pa mešani zbori. Vsak zbor je zapel tri pesmi: eno po lastni izbiri, eno »klavzurno«, tretjo pa na prvi pogled. Vse tri je po točkah ocenila komisija. »Klavzurna« pesem je bila za vse primeroma težka, pa jo je moral zbor pripraviti v dveh urah; prav tako pesem na prvi pogled: zbor jo je moral pripraviti v treh, oziroma mešani v štirih minutah kar na odru in jo takoj zapeti. Prvo mesto je zasedel »Parschingkreis« skupinica izredno muzikaličnih pevcev (14) iz Salzburga: od 30 možnih točk je dosegel 28,50!

Kaj pa koroški zbori? Nastopila sta oba deški zbor in dosegla 15. in 16. mesto, torej približno tako kot mi pred tremi leti v Celovcu. Pri tem je dijakinjam pri zadnji pesmi (na prvi pogled) šlo skoro dobesedno kot nam: 1. glas je prišel srečno do konca...

Sklep v St. Florianu

Veličasten je bil sklep: vsi zbori in pevodvje smo se zbrali na dvorišču samostana St. Florian. Vsako deželo je jedrnat predstavil govornik, zbor pa, ki je deželo zastopal, zapel eno pesem.

Kako je bila Koroška predstavljena? Govornik je omenil strme gore z najvišjim vrhom v državi (Groß Glockner, 3798 m — prosim, številke nisem prepisal iz knjige, marveč sem si jo zapomnil, ko sem bil pred leti na vrhu!), številna jezera in nekaj o ljudeh; omenil je plebiscit in mejo na Karavankah z besedami: »... Kri in solze niso bile zastoj! Drugače pa nas Koroških Slovencev ni omenil z imenom. (»Kakor na Koroškem!« mi je nehotno prišlo na misel, kjer Slovence omenjajo k večjemu kot nadležno narodno manjšino, ki še zdaj po 50 letih v deželi ne da pokoja...)

Za koroške zborove je zapel Deški zbor iz Radentheina »O Rosental«, toda tako, da je bilo vsem mučno: dečki so izredno padali z glasom, a soprani bolj kot alti in je zbor pesem končal s trdo disonanco...

Zato je pa zadnja točka bila toliko lepša. Po govoru državnega predsednika smo odšli vsi v baročno samostansko cerkev. Linški škof je zapel »Tebe Boga hvalimo«, nato pa je zbor iz Linza izvajal veličastni Brucknerjev »Te Deum« ob spremljavi orgel in Brucknerjevega orkestra.

Slovenski tercet

Že to mi je pregnalo negotovanje ob pomanjkljivem zastopstvu Koroške. Toda ko sem ob povratku vse slavje še enkrat v duhu prešel, sem presenečen ugotovil, da smo častno sodelovali tudi Slovenci. Trije prvovrstni umetniki so nas zastopali: Gallus, Križman in Dermota.

Skladbo Slovenca Jakoba Gallusa »Pue-

ri concinnite« (Dečki, zapojte!) je na začetku sklepnega slavja zapel zbor »Florjanski pevčkov« (med njimi je kot otrok nekoč prepeval Anton Bruckner!): kako čudovito je pesem našega rojaka na perotih srebrnih deških glasov plavala nad množico mladine na samostanskem dvorišču!

Slovenec Franc Križman je bil znamenit graditelj orgel, najprej doma (n. pr. v ljubljanski stolnici), pozneje tudi po ostali Avstriji. Med najznamenitejša njegova dela spadajo prav orgle v St. Florianu. Bruckner je bil vanje ves zaljubljen in jih je po mojstru izdelovalatelju rad imenoval »Krismanin«. Po svojih orglah je tudi Križman sodeloval pri sklepnem slavju.

In še en Slovenec: Anton Dermota, nekdanji tenorist Dunajske opere. Čeprav zdaj živi že v pokoju, je njegov glas pri šestdesetih letih še vedno lep in svež: pel je solistični tenorovski del v Brucknerjevem »Te Deum«.

Vidite, ta tercet je na sklepnem slavju zastopal tudi (koroške) Slovence. Treba je reči: dostojno zastopal.

Presenečenje

Naj omenim še presenečenje, ki sem ga na tem srečanju nekajkrat doživel. Prvič takoj ob prihodu v Linz. Na postaji se je bilo treba javiti pri organizacijskem odboru, kjer je dobil vsak mapo z navodili in naslov odkazanega stanovanja. Ko me je neka gospodična vpraševala po podatkih, opazim, da me od strani ostro opazuje neki gospod. Povem svoje ime; tedaj pa gospod: »A tako se pišete! Sicer ste pa iz Celovca?!« »Seveda.« »Lepo. Sem vas takoj spoznal, le imena nisem vedel. Pred tremi leti ste v Celovcu z vašim slovenskim zborom čudovito lepo prepevali...« Gospod je bil predsednik organizacijskega odbora! Da se mi je dobro zdelo, si lahko mislite. Saj se še mačku, če ga po hrbtu pogladite...

Nekaj podobnega se mi je zgodilo, ko sem v St. Florianu po končanem slavju počasi koračil proti avtobusom. »Dober dan, g. doktor!« me nekdo od zadaj ogovori. »Saj ste vi ta in ta?!« me vpraša in ko mu pritrdim, nadaljuje: »Sem vas takoj spoznal. Vas in vaših pevcev se prav dobro spominjam iz Celovca, ko ste tako lepo peli...«

Mož je bil iz Štajerskega. No, lepo tudi Štajerci nas poznajo!

Isti večer je bil v Arkadenhof — kot pri nas Landhaushof — koncert inozemskih pevskih zborov. Malo pozen sem že bil. Postavil sem se za zadnjo vrsto stolov in gledal, kje bi dobil še kak sedež. Pa se dvignejo prav v zadnji vrsti tri pevke, — pa smo trije najbližji zasedli izpraznjena mesta: jaz na sredi, na levi neka gospa, na desni gospod srednjih let. Ta je po vsaki pesmi dal kakšno pripombo in tako sem tudi jaz začel kmalu prodajati svojo modrost. Kar se obrne k meni gospod: »Ali niste vi iz seveda — kar so okusili vsi sovražniki, ki so se začeli kdaj z njim gristi. Divji petelin torej! Toda kako? Povem ti, Hajmo, vso noč nisem zatislil očesa. In ljubi Bog me je razsvetlil. Iznašel sem takrat kvašo! In petelin je prišel na mizo. Kakšen! Presno maslo, Hajmo, presno maslo!«

»Toda pater ribič?« je silil Hajmo.

»Saj res! Bil je prelep majniški dan, ko je gospod Ludvik prijezdil na dvorišče škofljega gradu. Vse se je svetilo v soncu. Pravo bavarsko nebo: modro, s srebrnimi ovčicami posuto. Ko so prišli — povem ti, Hajmo, to je bil sijaj in blesk od vsega tega izkrečnega se zlata in železa! Gledal sem iz kuhinjskega okna. Sama radost in veselje! Gospod Ludvik je jahal snežnobelega žrebca...«

»In imel krono na glavi ter žezlo v rokah?«

»Dečko neumni!« se je zasmeljal frater. »Slabo poznaš svojega cesarja. Ne! V skromni lovski obleki, pač ne slabši pa tudi ne boljši ko suknja, ki jo imaš ti na sebi. Toda njegovo spremstvo! Povem ti, bilo je, kakor bi oživel zakladnice untersberskih škratov. In med knezi in vitezi je bil nekdo...«

»Pater ribič? je bleknil Hajmo.

»Pogodil! Takrat se seveda še ni imenoval pater Dezert, ampak Ditvald, gradnik s Falkenberga.«

»Grof!« je v čudu zazijal lovec.

»Ali si že videl svetega Jurija na konju?«

»Da, na sliki, ki visi v valptovi pisarnici.«

»Takšen je bil! Ponosen in lep! Izpod

Celovca?« »Seveda sem!« »Vi ste vodili slovenski zbor, ki je tako lepo prepeval.« »Smem vprašati: Odkod ste pa vi?« »Iz Brezenza...«

»Vedno lepše,« sem pozneje povezoval doživljaja. »Kot da so se dogovorili: eden iz Gornje Avstrije, drugi Štajerske, tretji iz Bregenza na Predarlškem: vsi nas poznajo, po najbolj našem nas poznajo, po naši pesmi. Le to je čudno, kako težko se kdo na Koroškem najde, ki bi kaj podobnega izdaval!... Pa le počakajte, vam že pokazem!«

Saj nisem vedel, komu je ta groznja veljala. Danes se mi zdi jasno, kar sem ta čas samo v podzavesti čutil: vsem, najprej pevcem, potem tudi poslušalcem; vsem tistim, ki je še ne poznajo, da jo bodo spoznali, priznali in po njej tudi ljudstvo izpod Pece, Obirja in Ojstrnka.

In se mi je na koncu misel čisto po domače izoblikovala: »Pevci moji, še bomo peli! Še nas bodo poslušali! Bog naj nam samo zdravje in pravo pamet da, kakor so včasih rajna mati rekli.« F. C.

Umrla je pisateljica Helen Keller

Nekaj tednov pred svojim 88. letom je umrla v Eastonu v državi Connecticut v ZDA znana ameriška pisateljica Helen Keller, ki je bila gluha in slepa od detinstva. Z veliko vztrajnostjo in voljo se je naučila govoriti in pisati. V svojem bogatem življenju je navezala stike z najbolj znanimi pisatelji in javnimi delavci, med drugimi tudi z Markom Twainom. Že med študijem je objavila svojo prvo knjigo »Zgodba mojega življenja«. Pozneje pa je napisala še enajst knjig, od katerih je večina prevedena v svetovne jezike. Zadnje delo — »Imejmo zaupanje« — je objavila leta 1941. Helen Keller je mnogo potovala. Povsod, kjer je bila, se je zavzemala za pravice slepih.

Evropska grafika na letališču

Skupno z mestom Celovcem in Evropsko hišo (Europahaus) so v četrtek, 27. junija, v odpravi hali na celovškem letališču v Trnji vesi (Annabichl) odprli razstavo »Evropske grafike«.

Razstavljenih je 74 grafik likovnih umetnikov iz Evrope, Združenih držav Amerike, Japonske in Argentine. Večina del je abstraktnih in surrealističnih. Izmed evropskih grafikov je zastopanih največ angleških, čeških in poljskih. Starostna meja razstavljenih likovnikov leži pod 35 let.

Prenovljena rojstna hiša Jurija Vege

Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije je priredilo 23. junija letos slovesnost ob otvoritvi na novo opremljene sobe v rojstni hiši slovitoga matematika Jurija Vege v Zagorici.

L. Ganghofer

5

Samostanski lovec

Hajmo je zardel. »Samo menim tako — videl sem ga davi pri jezeru.«

Fratrove oči so se zasvetile. »Naj ga ljubi Bog ohrani našemu samostanu! Toliko ko ta, se ni še nobeden spoznal na jezero in ribe. Ali si videl ribo zunaj na raznju? Z lastno roko jo je ujel. Pa ga tudi ne pustim obrekati. Jaz sem zanj! Pa naj govore v samostanu o njem, kar hočejo!«

»Kaj pa govore?« je vprašal Hajmo, trudeč se, da bi ne kazal prevelike radovednosti.

»Neumnosti! Preden je odšel v samoto k jezeru, so ga pogosto slišali ponoči kričati v celici, da je vsakemu, kdor ga je čul, šlo skozi mozeg in kosti. In če so potem stekli k njemu, so ga našli na tleh z razmršenimi lasmi in krvavimi nohti na prstih. In sedaj govore, da ga je obsedel satan, češ da ima na vesti strahovite pregrehe in pravijo, da prihaja ponoči k njemu hudici in se tepe z njim za njegovo dušo.«

Hajmo je prebledel in zajecljal: »Ali bi moglo biti to res?«

»Veruj mi, Hajmo, hudici drvijo duše kar tropoma v naročje, tako da sme mirno čakati, dokler ne pridejo same od sebe. Ni se mu treba puliti za nekaj, kar je njegovo. In pri duši, ki je božja, mu pretepanje nič ne hašne.«

»Tako?« Hajmova beseda je zvenela čudno razdraženo; zakaj spet je videl patra ribiča stati pred Gitko, s hrepeneče iztegnjenimi rokami in žarečimi očmi. »Mislite torej, da ne želi patrova pobožna duša nič drugega, ko priti tja gor v nebo?«

»Kaj bi mislil! Nihče nima pred srcem linice, da bi mogli pogledati, kako je tam notri. Vsaka ponev je pokrita. Pa ugibaj, kaj se v njej kuha! Nos nam tudi ne oduha vsega. Toda kdor se vedno plazi po kolenih, zato še ni svetnik. V nebesa bi utegnil priti tudi človek, ki je trd v nogah. In nazadnje, kaj mi mar! Pater je najboljši ribič. To mi je dovolj. Seveda, biti je moralo že nekaj posebnega, kar ga je prignalo v samostan. Če se spomnim dvajset let nazaj...«

»Ali ste ga poznali?« mu je segel Hajmo v besedo.

»Poznal? Ne! Toda videl sem ga nekoč, enkrat samo in nič več ga nisem pozabil. Bilo je v Regensburgu. Kralj Ludvik — sedaj je že dolgo cesar in Bog naj ga ohrani, dober gospod je — je bil povabljen v gosti k škofu Adalbertu. In takrat so prišli pome v samostan, da bi jim pripravil obed. Šel sem torej in povem ti, čudeže sem delal, čudeže! Divjega petelina, to zverino poznaš menda?«

»Ni lepšega lova, brat!«

»Lov? Mogoče! Toda petelina jesti? Hvala lepa! Vendar sem hotel. »Brat kuhar, mi je dejal gospod Adalbert, »samo to ti povem in ti dam na znanje, da je gospoda Ludvika najljubša jed divji petelin.« Čuden okus, sem si mislil. Dober bavarski želodec moraš imeti. In zobe! Teh mu ne manjka

blešččega se šlema so mu silili črni kodri. Nad ustnicami mu je poganjal prvi mah, obraz ko mleko in kri, ves v smehu — in postava in udje in moč! Njegov konj je kar sopihal pod njim. In liki brezov list je nosil vitez svoj težki ščit, na katerem se je videl bel sokol na sinjem polju. Druga dne pri turnirju (srednjeveške viteške igre), samo takole mu je bilo treba napraviti...«, brat kuhar je tipnil s kazalcem na Hajmove prsi, »in gospodje vitezi so se kotalili po pesku in moleli vse štiri v zrak. In babel! Kar norele so. Oči so si izzijale za njim. On pa... Kaj je?«

Postrežnik je pridrl v izbo: samostanski valpet da ga je vprašal po lovcu.

Prestrašen je planil Hajmo na noge; toda ni prišel tako hitro skozi vrata. Brat kuhar je imel še dosti na srcu. Na prste je našteval lovcu sočne gozdne in planinske zeli, ki naj jih Hajmo pošlje v samostansko kuhinjo, čim bi spomladi začele cveteti. Tudi medvedje gnjati da so pošle do zadnje kosti. Ali se ne bi morda dala dobiti nova zaloga?

»Pretekli teden sem zasledil medveda visoko v snegu,« je dejal Hajmo, »toda v kopnem gozdu se je sled izgubila.«

»Zgrabi ga, Hajmo, zgrabi ga! In še nekaj! Ali je teloh že odcvetel?«

Zasnanjan nasmeh je hušknil preko lovčevega lica. »Upam, da še dolgo ne bo!«

»Jaz pa upam, da kmalu!« Na prijazno lice samostanskega brata je legla otožna senca. »Veš, Hajmo, neprestano pokušanje iz vseh skled ne stori vedno dobro. Večkrat ponoči, takrat čutim... tu pri srcu...«

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

Ksaver Meško:

CIGANKA

Poglasno je potrkalo. Napravljaj sem se ravno od doma in se vznejevoljil: »Stara stvar: kadar hočem od doma, gotovo kdo pride.«

Kar mogoče previdno in brezšumno sem pospravljaj svoje stvari, kakor da trkanja nisem slišal. Duri so bile itak zapahnjene, torej v sobo nihče ni mogel.

Potrkal je znova, glasneje.

Itak vem, da ne bo odnehal, kdor že je. A se še ne oglasim. Če je res kaj potrebnega in nujnega, bo že še potrkal.

Res je potrkalo v tretje, glasno in odločno.

Stopil sem nevoljen k durim, odrinil zapah, odprl. Nežna mala deklica je stala na kamenju v veži, bosonoga, dasi je bilo — velikonočni ponedeljek je bil — še precej hladno. Bila je brez robca, da so ji razpuščeni lasje valovili doli po ramah in je okroglo zdravo lice tem jasneje odsevalo, se tem izraziteje odbijalo od nemirno se pregibajočega kostanjevega ozadja.

»Gospod,« je povzela naglo, s čisto domačim in zaupnim glasom, »ko bi mi dali cikorije!«

»Kaj naj ti dam?« sem se začudil.

»Cikorije,«

»Kaj, zaboga, pa boš s cikorijo?«

»Kavo bo mama skuhalo.«

»Kje pa je tvoja mama?«

Dol čez vas je zamahnila s polno, lepo oblikovano rokico — rokavi so ji segali le do laktov.

»Tam spodaj v gozdu. Kavo bi nam rada skuhalo, pa nič cikorije nimamo. Tukaj, glejte, sladkorja sem že dobila, tudi kruha, celo pisank, a cikorije nič.«

Prijela je predpasnik, ki ga je držala do zdaj z eno roko, z obema rokama, ga razgrnila in mi pokazala svoje zaklade: nekaj kock sladkorja, dva koščka belega kruha, troje rdečih jajc.

»Ciganski otrok je, dasi prav nič podoben ciganom,« sem pomislil, »in mora be-račiti za starše!«

»Ko bi le vedel, kje je cikorija, pa bi ti jo res dal.«

Lahen smehljaj ji je šinil čez lepo mehko lice, da se ji je v levem ličecu naredila mala jamica; med polnimi svežimi ustnicami so ji zabliskali beli zobje.

»Pa ste sami doma, gospod? Gospe ni?«

»Ti, mala, gospe pa jaz nič nimam.«

»Ne? Kdo pa vam kuha?«

»Kuharica.«

»Pa je ni doma.«

»Ne.«

menim, da me mora zadušiti. Temu odpo- more teloh, korenina, veš. Toda izkopati se mora, ko je odcvetelo zadnje stebelce. Tedaj je njegov sok najmočnejši; leno kri požene spet po žilah in poživi zaspano srce.«

»Da, brat kuhar, dobili boste korenino, ki se je še ni dotaknil noben črv in ki bo izkopana o pravem času. Toda bodite previdni! Saj veste:

Dve kapljici, dve kapljici — lice zardi, kapljic deset, kapljic deset — na drugi moraš svet!

»Brez skrbi!« se je nasmehnil frater in potapljal lovca prijazno po rami. »Dober dečko si! Korenino naj mi pa prinese Valti. In sam se še kdaj oglasi. Zate se bo našel v omari vedno kak dober košček. Sedaj pa pojdi, sicer bo oskrbnik godrnjal.«

5

Po dolgih hodnikih, na katerih so tihi menihi srečavali lovca in mu molče od- zdravljali, in po strmih polžastih stopni- cah je dospel Hajmo v valptovo čakalni- co. Izba je imela še drugo stopnišče in vrata na cesto, da ni bilo treba pre- stopati samostanskega praga kmetom, žen- skam in podložnikom, trgovcem in vojni- kom, ki so prihajali po opravkih k oskrb- niku. Obširni prostor je krasil mogočen križ iz untersberškega marmorja in kriče- če pobarvana rezbarija, predstavljajoča svetega Avguština. Na kamnitih klopih, postavljenih ob stenah, je sedelo več ljudi, večinoma tuji trgovci s soljo. Skozi zaprta

Prav nič je ni spravilo to v zadrego.

»Pa bi vi poiskali cikorijo. Cikorijo mo- ram nekje dobiti, brez cikorije ne smem domov.«

»Saj doma nimaš.«

Spet se je nasmehljala, a tudi le za hip.

»Res, da ne. Pa smo ga imeli. Ob Grab- štajnu gori smo imeli bajto. Pa nam je teklo v njo, kadar je šel dež. Potem pa se je podrla. Še ubila bi nas skoro bila.«

»Ta pa je huda, če se vam je bajta po- drla. Ali je niste spet postavili?«

»Nismo. Nimamo denarja, pravi ata.«

»In zdaj hodite po svetu?«

»Po svetu, tu okoli.«

»In spiš ponoči na prostem?«

»Seveda, na prostem. Kje pa? Župan nam noče dati stanovanja.«

»Veš, vsem pa župan ne more dati stano-

MILKA HARTMAN:

Nekoč pri žetvi

Nekoč, ko žanjice so žele in pesem domačo si pele, so srpi nabrušeni vmes cingljali žanjam za ples —

O, marnjev je teklo obilo!

Od njih se je grlo sušilo, da moral je fant po vodó, da grla se zmočijo z njo.

Nabrušeni srpi, jeziki opravijo mnogo — v razliki, da prvi porežejo žito a drugi prerežejo skrito

za ples med zloženim snopovjem, za smeh med bogatim redovjem v živahnem pomenku o vsem, kar tekne pri delu ljudem.

nit, ki je skrivnosti vezala, ki javnost za nje še ni znala; razsul jih je jezik na drob, da tečni kos šel je pod zob.

vanja. — Pa te nič ne zebe pod milim ne- bom?«

»Nič. Pač, včasih, če sem lačna, že.«

»Pa si dostikrat lačna?«

»Včasih. A če bi dobila danes cikorijo, da bi mogla domov.«

»Pa brez cikorije ne moreš?«

»Ne. Mama je rekla, da jo moram pri- nesti.«

»Ali je mama huda?«

»O ne. Le včasih, če se malo napije.«

»Kako?«

»Če se malo napije, tedaj je nekoliko.«

»Tako? In ata?«

vrata se je čulo, kako se je v valptovi pisar- nici nekdo usajal. Gospod Anzelm Šlute- man, samostanski valpet, je bil danes zopet slabe volje. To se pravi, take volje je bil gospod Šlute-man leto in dan. Tega pa niso bili krivi samostanski opravki — Bog varuj! Gospod Šlute-man je prihajal v pisar- nico takšen že od doma. Kaj bi tudi ne bil! Kdor je imel z gospo Cecilijo, ki jo je oskrbnik imenoval navadno »dično čast svoje hiše«, opraviti samo enkrat v življe- nju, bo že vedel, zakaj je moral gospod Šlute-man po uradnem poslu prebiti in ubi- ti najmanj pet ur v pivnici, preden je po- zabil na svoj domači križ. Zgodilo se je to šele v ginjenosti po desetem bokalu, ko je valpet pozabil na vse, sploh na vse in še prav posebnost, da bi odšel domov. Toda brž ko se je znočilo, je gospa Cecilija po- slala hlapce. Z gospodom oskrbnikom se ob tej pozni uri ni dalo več govoriti. To se pravi, gospa Cecilija je pač govorila, toda gospod Anzelm je ni slišal. Ali kar je sle- dilo naslednje jutro, je bilo dan za dnem vzrok slabe volje gospoda Šlute-mana. Od trenutka, ko se je prebudil, pa do zajtrka, je bila gospa Cecilija nepremagljiva. In tako so se morali samostanski kmetje in trgovci s soljo pokoriti v pisarnici, ker je gospoda oskrbnika »dična čast hiše« vrtela doma tako neugnan svoj ostrí jezik.

Komaj je bila ura prešla, odkar je gos- pod Šlute-man skokoma — sam je to na- glico imenoval »hvalevredno službeno vne- mo« — zbežal od doma, da bi se rešil v pi- sarnico. Zato je v njem še vse vrelo. Nje- gov glas je odmeval, da so se tresla vrata kakor dno slabo ubranega basa.

»Ne. Ata ni hud... A če bi mi gospod poiskali cikorijo.«

»Pa vstopi! Bova pogledala, če kje kaj najdeva.«

»O, kako je pri vas toplo!« se je čudila in veselila, ko je bila v sobi.

»Za silo.«

»Imate gotovo mnogo drv?«

»Za silo že.«

»Ko smo mi imeli bajto, smo imeli vča- sih tudi lepo toplo. Včasih pa nismo imeli drv. Vi jih imate, pa si lahko kurite.«

»Včasih jih tudi jaz nisem imel in jih nimam.«

»Vi tudi?« se je zavzela. »Čudno je to... Ali že imate cikorijo?«

Med kramljanjem sem iskal cikorijo pod razno posodo in v raznih kositrnih škatalah.

»Ne še. Ta nesrečna cikorija, kje le je?«

»Boste že našli, le iščite. — A koliko knjig imate! Toliko jih še nisem videla in tako velikih. Ali so vse vaše?«

Razgrnila je predpasnik, pokukala vanj in mi ga molila naproti.

»V predpasnik da bi ti nasul? Ne! Kaj pa misliš, kakšen bi bill! Čaj, v kak papir bova dala.«

Poiskal sem záplato papirja in jo zvil v klobuček.

»Takole, v to ti nasujem.«

»Dobro, dobro.«

Kar požirala je z lepimi, živimi očmi slabobarvno cikorijo.

»Še eno žlico, gospod, prosim.«

»Pa bodi, še eno.«

»Lepa hvala! Zdjaj pa pojdem kar domov. Lepo je pri vas, a bom morala hiteti, da me mama ne bo kregala.«

Položil sem ji lepo zaviti, napeti klobu- ček s cikorijo v predpasnik.

»Bog lonaj! Z Bogom, gospod!«

Odprl sem ji duri, spremil jo do ogla hiše.

»Srečno, gospod!« se je še poslavljal.

»Srečno hodi!«

Stal sem pred hišo in gledal za njo, kako vsa srečna in vesela hiti doli po hribu. In sem mislil sam pri sebi:

»Ubogi ciganski otrok!« te pomiluje mar- sikdo. In vendar — bogatejša in srečnejša si v svoji mladostni naivnosti in nedolž- nosti nego večina nas odraslih... Varuj te Bog na vseh tvojih potih!

(Iz »Mladih src«)

Izreki

»Če pomete vsakdo pred svojo hišo, bo vsa cesta pometena.«

(Arabski pregovor)

»Nič nismo prinesli na svet, tudi odnesti pač ne moremo ničesar!«

(Sv. Pavel, 1 Tim 6, 7)

»Lakomnost je korenina vsega zla; njej so se nekateri vdali, pa so zašli od vere in sami sebe prebodli z mnogimi bolečinami.«

(Sv. Pavel, 1 Tim 6, 10)

»Vse nauke pri otroku je treba začeti s tisto besedo, katero nas je mati učila.«

(Valentin Vodnik)

Za dobro voljo

Pri brivcu. — Starega Zmuznika so trli dolgovi. Nekoč je sedel ravno pri brivcu, ko vstopi eden njegovih upnikov in ga opomni na dolg. — »Počakajte vsaj, da bom obrit!« — »Rad počakam dotlej, da boste obriti.« — Zmuznik vstane namiljen, se v naglici obrise in jadrno pravi: »Brivec! Premislil sem si, nosil bom brado.« In gre svojo pot.

boječ, pol zamišljen izraz. »Jeli, ti si ga tudi videl...« Plašno se je ozrla okoli se- be in pridušeno zašepetala: »Tistega črne- ga? Kako sem se prestrašila! Sicer nisem preveč boječa — toda ta! Mislim, da me bo preganjal še v sanjah. Ali si ga pogledal? Jeli, obraz kakor mrličev!« Groza jo je stresla.

»Dekle,« je spregovoril Hajmo resno, »poslušaj, kar ti svetujem: ogiblji se ga, črnega! Bati se ti pa ni treba nič! Bodi brez skrbi! Ne bom pustil, da bi te kaj dole- telo.«

Zaupljivo ga je pogledala in rekla: »Vem!« Ko je pa začutila, da se je tesneje oklenil njenih prstov, mu je naglo, skoro prestrašeno izvila roko.

Hajmo je zardel prav do las. Čez nekaj časa šele jo je vprašal: »Čemu si pa prišla sem? Kaj bi rada?«

V zadregi je povesila oči in tiho odvr- nila: »Telohe sem prinesla za samostan. In — z valptom bi rada govorila zaradi svojega brata. Pa bom morala gotovo še dolgo čakati.« Bežno je preletela z očmi vrsto čakalcev. »In vendar bi morala biti že davno doma. Veš, naša mala je bolna in jetrva je tako slaba, da ne more delati.«

»Ne, Gitka, ne smeš več čakati. Pojdi!« Prijel jo je za roko, in četudi se je izgo- varjala in branila, jo je vlekel s seboj proti vratom oskrbnikove pisarne. »Možje,« je dejal ostalim čakalcem, »dekle ima doma dva bolnika in ne more več čakati. Naj gre prva noter, kajne?«

(Dalje prihodnjič)

Hajmo je hitro stopil k deklici.

»Dober dan, Gitka!«

Prikimala je samo in ga smehljaje se po- gledala.

»Sezi mi vendar v roko! Saj se nisva vi- dela že celo večnost.«

»Celo večnost! Res ne vem, ali je bilo letos ali lani ali pa morda šele davi.« Za- smejala se je in segla s svojo drobno ro- čico v zarjavelo lovčev roko.

»Kako si prespala noč?«

»Ko polh! Toda ko sem se zbudila, hu, kar streslo me je. Komaj sem se skobacala iz sena. In potem sem tekla ko podlasica, da sem se ogrela. Da, spodaj pri jezeru...«

Premolknila je. Lice se ji je ubralo v pol

AUCH IHR GEBRAUCHTWAGEN VON KAPOSI

reell, preisgünstig, alle Wagen polizeilich überprüft

EINE AUSWAHL UNSERES LAGERS:

Ford 12 M	Opel Rekord	VW 1500
Ford 15 M	Opel Caravan	Puch
Ford 17 M	VW 1200	Alfa
Ford 20 M	VW 1300	Jaguar

und viele mehr!

KLAGENFURT
Pischeldorfer Straße 219, Tel. 80-9-51
Gebrauchtwagenfiliale:
KLAGENFURT
St. Ruprechter Straße 8, Tel. 80-9-51, Kl. 33

Kupujte
pri
tvrdkah,
ki
oglašujejo
v našem
listu

Berite
in
širite

„Naš
tednik“

„MIRAL“

„čudež
20. stoletja“

**NARAVNA
SLATINA
(mineralna voda)
IZ JUGOSLAVIJE**

1 liter 5.- šil.

pri **ADRIA-GETRÄNKE**
Ebental b. Klagenfurt, Tel. 86292

ZAHVALA

Za nakup hiše »Prechtl« so darovali:
William Kuntara, Eveleth, U.S.A. 14.-\$,
Rev. Janez Marnšek, Argentina 200.- šil.,
neimenovana iz Kazaz 100.- šil.
Vsem se odbor Družbe sv. Mohorja za
darove prav iskreno zahvaljuje!

Elektrika iz Visokih Tur

KELAG nadaljuje z elektroenergetskimi gradbami — »Belo zlato« iz Fraganta

Elektrifikacijska družba »Koroške deželne elektrarne« (KELAG) si stalno prizadeva, kako bi dosegla čim večjo proizvodnjo električnega toka, ki naj bi bil v zadostni količini na razpolago poleti in pozimi.

V zvezi s tem velikopoteznim načrtom je KELAG pred nekaj leti pričela proučevati, kako izkoristiti tudi vodne sile v Visokih Turah v predelu Innerfragant in Außerfragant. Zamisel je tako hitro napredovala, da so pred štirimi leti že začeli z gradbenimi deli elektrarn Fragant-Oscheniksee. Že do sedaj so bila izvršena vprav zavirljiva dela: lepe gorske ceste, veliki vodni zbiralniki in elektrarne zgradbe. Nadalje so morali izvrtati več rogov in položiti v zemljo številne cevi za pretok vode. V dolini je nastalo pravo majhno delavsko naselje z mnogimi barakami, s kupi raznega gradbenega materiala in številnimi gradbenimi stroji.

Prejšnji teden se je nekako končal »prvi polčas« teh gradbenih del. Iz tega razloga je KELAG povabila zastopnike koroškega časopisja in Radia ter vidnejše gospodarske in politične osebnosti, da si ogledajo vsa ta dela in njih napredek. Že pred tremi leti je začela obratovati prva — najmanjša — elektrarna v tej skupini, in sicer v Gößnitz, katere energijo uporabljajo prvenstveno pri nadaljnji gradnji. Leto dni je od tega, ko so izročili v obratovanje drugo elektrarno — Außerfragant; v nekaj dneh pa se bo začelo poizkusno polno delovanje obrata Oscheniksee (ki leži 2334 m visoko!) in delno v Haselsteinu.

V elektrarnski zgradbi Innerfragant, sedaj največji na Koroškem, že postavljajo ogromne stroje. Tu in na 1700 m visoko ležiči Wurtenalm je točasno višek gradbenih del. Medtem ko se v elektrarni marljivo sujejo monterji, so pričeli na Wurtenalm

Podjunski trgovski center
Bratje RUTAR & Co

Hladilnike, pohištvo,
talne obloge in barve

Podjunska trgovska družba

Bratje RUTAR in Co., Dobrla ves
Telefon 04236-281

graditi vodni zbiralnik in rov za odvod vode. Preteklo sredo je zadnji strel v tem 1140 m dolgem rovu počil, katerega je sprožila ravnateljeva soproga, botra tega rova, ga. dr. Erika Matt. Ves rov bodo sedaj znotraj »preoblekli« z betonom. Ko bo v tej skupini vse dograjeno z vsemi stranskimi dotoki, bo skozi ta rov preteklo letno približno 135 milijonov kubičnih metrov vode.

Seveda gredo dela naprej. Komaj eno uro za prebitjem tega rova so ob majhni slovesnosti začeli z gradnjo novega rova, ki je le 200 m proč od prejšnjega na Wurtenalm in bo po dogotovitvi dovajal vodo iz potoka Zirknitz v vodni zbiralnik na Wurtenalm. Prvi strel je sprožila botra tega rova, soproga prof. dr.-ing. Grengg-a, ki je idejni »očec« tega velikopoteznega načrta fragantskih elektrarn. Rov bo šel skozi goro in bo najdaljši od vseh tukajšnjih (7600 metrov); upajo, da bo končan nekako v dveh letih. Delna elektroenergetska obrata Wurten in Außerfragant bosta dajala letno približno 285 milijonov kilovatnih ur.

Ko bodo vsa ta dela končana, bo KELAG lahko s ponosom gledala na to svojo novo pridobitev v korist in procvit koroškega gospodarstva.

XIX. poletne igre v Brežah

V soboto, 6. julija, bo repriza komedije Bena Jonsona/Stefana Zweiga »Volpone«.

V sredo, 10. jul. bodo v Brežah ponovili komedijo »Volpone«. — V petek, 12. julija, igrajo dramsko pesnitev Gotholda Ephrama Lessinga »Modrijana Nathana« (Nathan der Weise). — To delo bodo ponovili tudi v soboto, 13. julija.

Vse navedene predstave se začnejo ob 20. uri zvečer.

Televizija Ljubljana

SOBOTA, 6. julija: 14.00 Wimbledon: Teniški turnir — finale, prenos do 18.00 — 18.30 Disneyev Svet — 19.20 Sprehod skozi čas — 19.45 Vijavaja — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cickak — 20.35 Tuja zabavno glasbena oddaja — 21.35 Videofon — 21.50 Osvajalci — 22.40 TV kašpot — 23.00 Poročila.

TRGOVSKO VAJENKO

sprejme za svojo trgovino s knjigami, pisarniškimi potrebščinami in nabožnimi predmeti Družba sv. Mohorja v Celovcu. Dekle, ki ima veselje do prodajanja in postrežbe, z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo, naj se čimprej javi v Mohorjevi prodajalni.

Politični teden

**NOVE PLAČE POLITIKOV —
ZVIŠANJE PLAČ URADNIKOM**

(Nadaljevanje z 2. strani)

Državni tajnik in podpredsednik računskega dvora

Plača znaša 23.177.— šil.; službeni pavšal 7000.—; stanovanjske doklade 3847, davka bosta plačevala po 3366.— šilingov.

Drugi in tretji predsednik parlamenta

Zaslужila bosta po 25.649.— šil.; službeni pavšal je odmerjen na 980.— šilingov; stanovanjske doklade znašajo 1147.— šil.; mesečni davek 3048.— šilingov.

Poslanec parlamenta bo zaslužil na mesec 15.451.— šil.; njegov davek pa bo znašal 773.— šilingov.

Predsednik zveznega sveta bo imel plače 11.588.— šil.; službeni pavšal 2240.—; stanovanjske doklade 1738.— šil.; mesečni davek je odmerjen na 1383.— šilingov.

Zvezni svetnik bo zaslužil na mesec 7726.— šil.; davek na mesec pa bo znašal 773.— šilingov.

Za službeni pavšal ni nujno, da se ga obračuna, torej dotični z njim lahko razpolaga svobodno. K napadom socialističnega časopisja o tej zadevi je Avstrijska ljudska stranka ugotovila, da je Pittermann svoječasno dobil dvakrat po 7000.— šil. službenega pavšala, in sicer kot podkancler in kot minister za podržavljenja podjetja.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 7. 7.: 7.00 Duhovni nagovor. 8 pesmi — v glasbo pozdravljamo in voščimo. — **PONEDELJEK, 8. 7.:** 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. Za našo vas. — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — **TOREK, 9. 7.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Od tedna do tedna na Koroškem. Športni mozaik. — **SREDA, 10. 7.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Franc Kalster: Oh, ta avto — komedija (2. del). — **ČETRTEK, 11. 7.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Prijetno je... (mali slovenski ansambli). Malo pomislimo (Darina Konc: Kadar nas stiske onemrečujejo). — **PETEK, 12. 7.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Domače pesmi in poskočne viže. — Koroški kulturni pregled. — **SOBOTA, 13. 7.:** 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 14.00 Zeleni gozd je lovčev raj.

Stavbena zemljišča v Metlovi zraven kolidvora naprodaj. Zelo ugodna cena.

PETJAK, Gonovece — Gonowetz, Pliberk 9050 BLEIBURG.

? ? ? ?
**Pohištvne
PROBLEME**

HANZEJ KOVAČIČ
VILLACH - BELJAK, GERBERGASSE 6

JIH UREDI

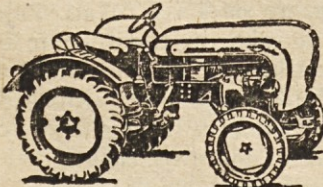

Johan Lomšek strokovno podjetje

Št. Lipš, Tihoja 2
P. Dobrla ves
9141 EBERNDORF
Telefon 04237-246

vam nudi po zelo ugodnih cenah in plačilnih pogojih:

— kolesa in mopede — pralne stroje — radioaparate — televizorje — šivalne stroje — štedilnike — betonske mešalce — motorne žage — traktorje z vsemi potrebnimi priključki kot — pluge — brane — obračalnike in grablje — Hatzenbichler-kombinatorje in sadilce za krompir — sejalne stroje — trosilce za umetna gnojila — škropilnice ter — motorne kosilnice — silorezalce — parilne kotle — molzne stroje — kotle za kuhanje žganja — sadne stiskalnice — kakor tudi še vse za vas potrebne stroje — orodja in nadomestne dele.

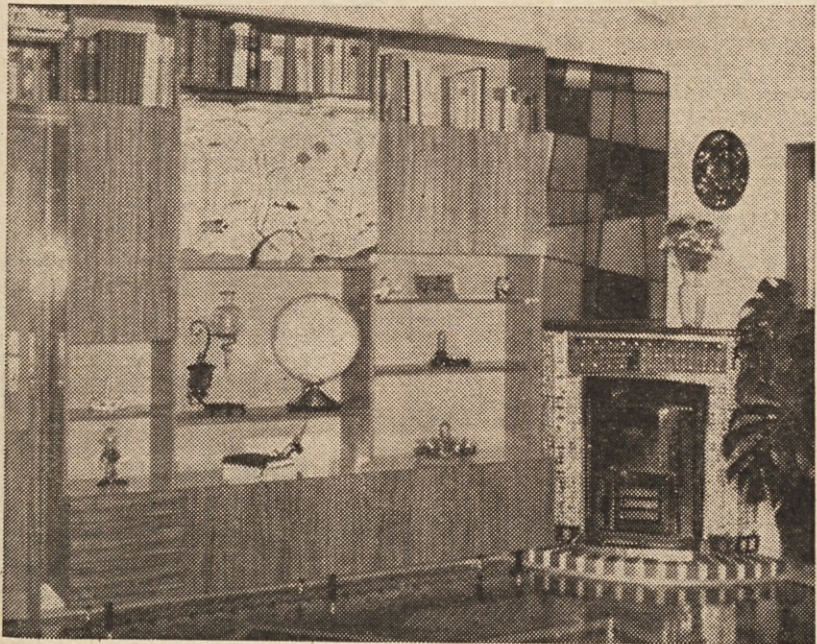

700-LETNICA ŽELEZNE KAPLE

Namen te reportaže je, prikazati ponosne storitve domačega gospodarstva, katero je s svojim delom veliko doprineslo, da se je Železna Kapla, najjužnejši avstrijski trg, razvila v dokaj gospodarsko razvito področje.

Če te dni more ta kraj proslavljati 700-letnico, odkar je postal trg, je to v prvi vrsti zasluga njegovih vnetih tržanov. Pridnost in delavnost več rodov sta trg ob svoječasnih »železni cesti« na Kranjsko napravila za simbol obnovitvene dejavnosti.

(Železna Kapla je bila 1268, torej pred 700 leti, povzdignjena v trg s tržnimi pravicami. Takrat se je imenovala »Capella«, nekaj stoletij tudi »windisch-kappel« oziroma »windisch kapl«.)

Gornja slika nam prikazuje po naročilu izdelano dnevno sobo, ki nam priča o odlični kvaliteti strokovnega dela stavbenega in pohištvenega mizarstva ERWIN TAUBER v Železni Kapli. To vsem priporočljivo podjetje se je zelo dobro izkazalo tudi pri mnogih gradnjah, kot n. pr. pri novi glavni šoli (telovadna dvorana), pri alpskem kopališču, pri ljudski šoli in stanovanjskih hišah (spodnje Komposch-ovo naselje), — da imenujemo le nekatere.

**Hranilnica
in posojilnica**
r. z. z. o. z.
Železna Kapla
Telefon 042 38 — 231
**Priporoča se za vse Vaše
denarne posle!**

Vse fotografije:
Foto-Mostegl
CELOVEC — VELIKOVEC

Tudi v Železni Kapli velja geslo:

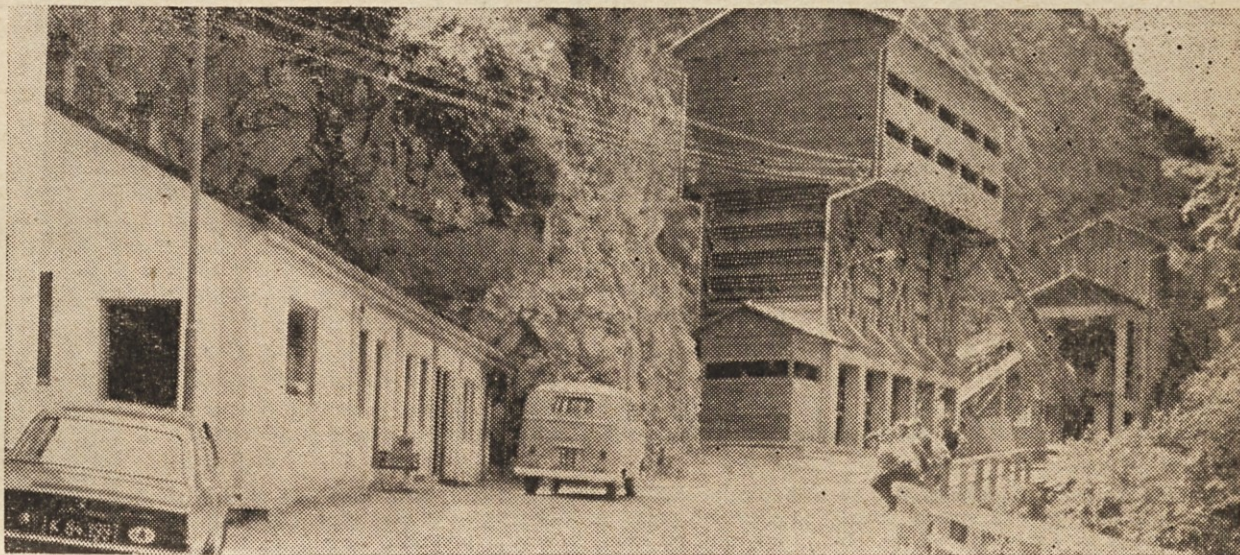

Uvoz kave, čaja in začimb — Velepražarna kave — Mletje začimb — Veletrgovina s kolonialnim blagom
LUDWIG GELAUTZ, Celovec
Karfreitstr. - Paulitschg., tel. 82-8-87

**Vsak obiskovalec,
ki pride
v Železno Kaplo,
bo pil**

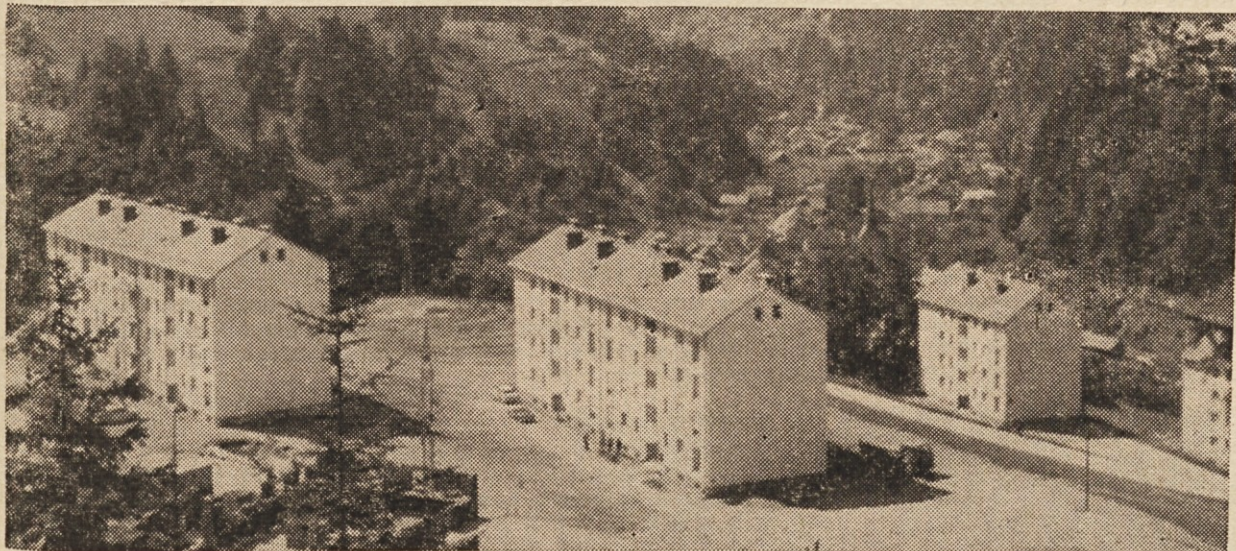
**Gösseer-
pivo**

Eden izmed prav novjših obratov je **DIABAS TOVARNA OBIRSKO**, last **KOROŠKEGA BAZALTNEGA PODJETJA BRATOV SCHLARBAUM, St. Paul i. Lav.** Dokaz njegovega dobrega uspevanja je stalno naraščanje zaposlenih. Obrat je dolg 16 m, širok 6 m, visok 18,6 m. Z zgraditvijo tega obrata so „Koroška bazaltna podjetja dala lep doprinos k povečanju zaposlitve na južnem Koroškem.

**Gostilna
BESSER**
TUJSKE SOBE — IZVOZ LESA
ZELEZNA KAPLA

**Gostilna
NIEDERDORFER**
GÖSSER-BIER-NIEDERLAGE
TÜRKENSCHANKKELLER

Tesno povezane z obnovo Železne Kaple so tudi storitve gradbene tvrdke **JOSEF SCHUBEL**, ki je gradila med drugim stanovanjske hiše na Komposch-evi ravnici, idilično alpsko kopališče, župnišče, obnovitev ljudske šole, pravtako pa tudi cesto na Jezersko, lokalno kanalizacijo, več mostov kot tudi razne zasebne hiše in trgovske lokale ter si pri tem pridobila dobršen sloves; pravtako tudi kot podjetje za zemeljska dela.

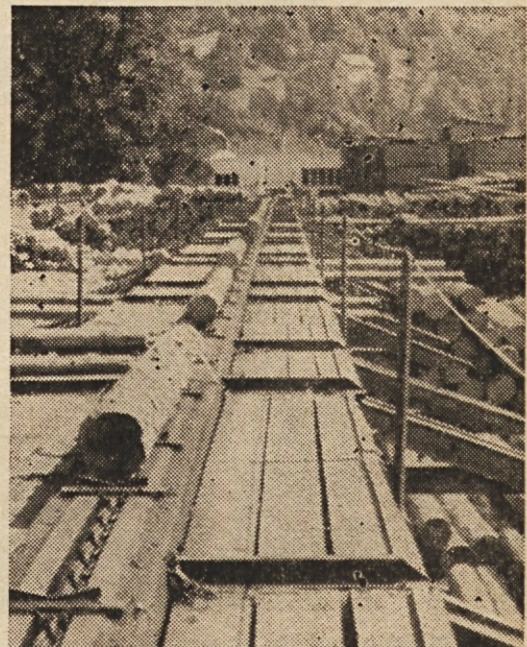
**Sparkasse
Eisenkappel**
Vaš denarni zavod v Železni Kapli

**GOSTILNA
Hubert Weitzer**
RESTAVRACIJA
SPORTNO KEGLJIŠČE
CAFE — ESPRESSO
Gösseer-pivo — Kava Paar — Stroh
Zlahtni brandy — Vina L. Moser —
Pluk-pijače — Coca-Cola — Schartner
Bombe

Precejšen doprinos za oplešanje Železne Kaple je opravila tudi napredna domača tvrdka **Elektro-Luschnig**. Pri raznih zgradbah, posebno pri Komposch-evemu naselju, ljudski šoli, gostilni, Hubert Weitzer, kot tudi nenazadnje pri javni krajevni razsvetljavi itd., je pokazala in dokazala svojo strokovno usposobljenost. Pravtako je dobro znana tudi kot renomirana elektro-trgovina.

Kmetje, vaša nakupovalnica je
**Kmečka gospodarska
zadruga r. z. z. o. j.
Bela — Železna Kapla**
Zadruga prodaja po ugodnih pogojih vse kmetijske stroje, orodje, semenja, ostale potrebščine.

ČRPALKA Esso se priporoča
Najemnik:
Francej Stern
ZELEZNA KAPLA

Približno 20.000 pm lesa letno dobavlja žagarsko podjetje gozdne uprave **DR. ARIPRAND THURN-VALSASSINA** v ŽELEZNI KAPLI. Ta zelo delavni obrat, ki je eden največjih in najmodernejših na Koroškem, zaposluje okoli 150 delojemalcev in je na ta način največji v Železni Kapli. Imenovana gozdna uprava je hvalevredno zgradila v zadnjih letih približno 40 km gozdnih poti. Svoj čas je pridobivanje železa dalo podlago blagostanju grofov Thurn-Valsassina, v novejšem času pa je les tisti pridobitni vrelec v tem predelu dežele. To gozdarsko podjetje je od leta 1887 v posesti omenjene družine.

Tudi drogerija „STERN“ v Železni Kapli (načrt in gradbena dela) in poslopje cestne uprave (načrt arh. Klaura), da imenujemo le par del, kažeta temeljito strokovno delo in velike zmožnosti gradbenega podjetja VALENTIN KAVELLAR, ki precej bistveno sovpilna pri gradbenih delih te tržne občine. Javne in zasebne zgradbe kažejo iniciativnega duha tega uglednega podjetja. Z napravo DROGERIJE je g. FRITZ STERN izpolnil že dolgo negovano željo Kapelčanov. Saj bodo tam lahko dobili razne droge, barve, foto potrebščine, parfumerijsko blago kot tudi otroško hrano in si s tem prihranili stroške in dragocen čas za vožnjo v bližnje mesto.

Od gorske TUJSKOPROMETNE GOSTILNE-PENZIONA BRUNNER se nudi obiskovalcu nepozaben pogled na 700 let stari trg Železna Kapla in po dolini Bele z njenim veličastnim gorskim ozadjem. Ugledna gostilničarska družina HADERLAP je gorsko kmetijo Brunner temeljito preuredila v novodoben tujskoprometni obrat, v katerem je gostu na razpolago najboljše iz kuhinje in kleti. Tudi zvezni predsednik Jonas je bil tu gost ob priliki svojega obiska v Železni Kapli za njeno sedemstoletnico.

OBNOVA ŽELEZNE KAPLE

Ta idilični kraj, najjužnejši trg Avstrije, sredi med gorskim svetom vzhodnih Karavank in Kamniških planin, obdan od obširnih gozdov, skozi katere se vijajo rib bogati hudourniški potoki, lahko štejemo med pokrajinsko najlepši predel spodnje Koroške; pri tem naj omenimo še bližnjo divno sotesko v Korte in naravno zaščiteno področje Bele-Kočne. Nadvse prijazna lega trga ob sotočju Bele in Obirskega potoka, v dolini, ki je bogata mineralnih vrelcev, s prijetno klimo brez megle, je napravila iz Železne

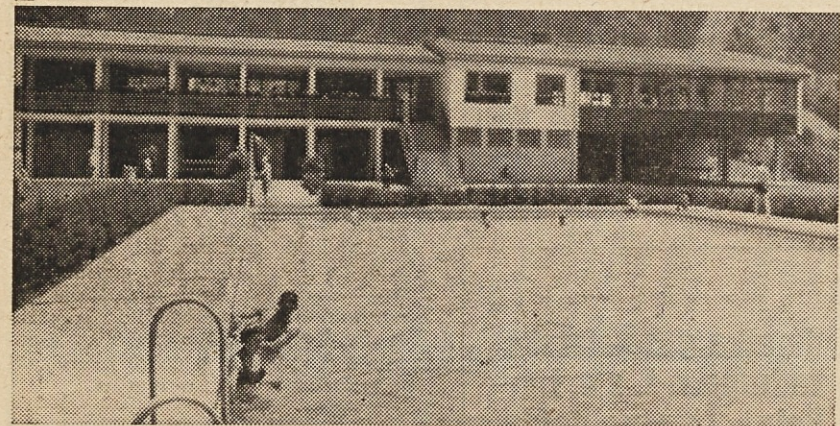
Kaple priljubljen tujskoprometni kraj. Izprememb polna zgodovina tega trga ob stari cesti, po kateri so svojčas prevažali železo, priča o pomembni preteklosti. V teku stoletij ga je doletela tudi marsikaka nezgoda; posebno turški vpadi so mu zadali precejšnjo škodo in ga tako rekoč zaustavili v njegovem razvoju. Toda marljivo prebivalstvo trga in okolice se je zopet in zopet z vso vnemo lotilo njegove obnove; tako tudi seveda po drugi svetovni vojni — posebno v letih županovanja deželnega poslanca J. L u b a -

sa, ki tej tržni občini že več let načeljuje. Složnost občinskega odbora pod njegovim vodstvom v bistvenih vprašanih občinske uprave je bila podlaga za uspešno sodelovanje vseh in za napredek občine.

Zgrajena je bila moderna kanalizacija, novodobni svetilniki razsvetljujejo tržne ceste, stanovanjska stiska je bila omiljena z gradnjo 100 zdravih stanovanj. Dalje je trg dobil novo uradno poslopje in za otroke lep otroški vrtec. Prvenstvena naloga vseh občin je preskrba s pitno vodo. V Železni Kapli je bilo to vprašanje tako ugodno rešeno, da bo ta dragocena tekočina tudi še dolgo za bodočnost v dovoljni meri na razpolago. Okrepčilno kopališče v Železni Kapli, ležeče na vzvišeni ravnini, je postalo resnično središče oddiha.

V tržni občini Železna Kapla — Bela živijo občani nemškega in slovenskega jezika. Koliko je enih ali drugih, ni važno. Pomembna je zavest skupnosti in medsebojnega razumevanja — kar dejansko je tako —, da bodo tudi drugod vedeli, da živijo tu dobri Avstrijci in hkrati Korošci. Zelo razveseljivo je tudi dejstvo, da je ta občina v dobrih odnosih z našim sosedom; posebno z mestom Kranj je bila vpostavljena resnična kulturna izmenjava. Ti prijateljski stiki so bili prekinjeni od leta 1918 do 1965.

Vsi ti mejniki napredka pa so bili možni le na ta način, da so občani soli-

Gorsko okrepčilno kopališče v Železni Kapli, ki ga je zgradil stavbenik JOSEF SCHUBEL.

Filigran Decken

Hutter & Schrantz
9021 Klagenfurt, Raiffeisenstraße 14
Tel.: 04222/71141 Telex 04/418

Elektroinstallationen:
ELEKTRO-LUSCHNIG
EISENKAPPEL

Planung:
ARCH. EBERHARD KLAURA
KLAGENFURT, St. Veiter Strasse 24
Telefon 71-7-42

Baumeisterarbeiten:
VALENTIN KAVELLAR
Bauunternehmung
EISENKAPPEL

Zimmermeisterarbeiten:
VALENTIN KROF - Holzbauwerke
Zimmerei und Sägewerk
BLEIBURG, Telefon 0 42 35 / 325

Sanitäre Installationen:
Armin Uster
Zentralheizungen
Oelfeuerungen
Installationen von Gas und Wasser sowie von Pumpen, Wasserversorgungsanlagen, sanitär-technischen Einrichtungen
Durchführung einschlägiger Reparaturen
Kühnsdorf 162, Telefon 0 42 32 / 80-16

Deckensteine, Kunststein- und Terrazzoarbeiten:

BETONWERK VÖLKERMARKT
Erbeschnig-Röhren
Betonsteine Baustoffe
Terrazzo

Völkermarkt, Tel 455

darne pomagali. Zgodovina trga Železne Kaple je pokazala, da gospodarskim padcem sledijo vzponi.

Želeti je le, da bi tudi sedanjemu rodu uspelo, to trško občino, prepuščeno sicer bolj tihoti in samoti, še naprej gospodarsko poživiti, s čimer bo družno tudi nadaljnji socialni napredek možen!

Najstarejša trgovina Železne Kaple je prva samopostrežna trgovina

Železna Kapla v neposredni bližini jugoslovanske meje in najjužnejši trg Avstrije je dobil zelo moderno trgovsko središče — trgovino MAJDIC. Po povečanju in temeljiti obnovi je res v okras temu za napredkom stremječemu tujskoprometnemu trgu. V posebnem tekstilnem oddelku najde kupec veliko izbiri damskih, moških in otroških oblek. Tudi ljubiteljem — domačim in tujim gostom — narodnih noš se nudi prilika njih ogleda

Najboljši izlet v Korško sotesko
GOSTILNA PENZION „FRANCL“
Dobra kuhinja
Izbrane pijače

in nakupa, pri čemer podjetje polaga posebno pažnjo na izvornost dečelskih oblek („dirmdlov“).

Kapelska zdravilna voda

Motil pa bi se, kdor bi trdil, da leži naravni zaklad tega področja le v lesu; kajti tu je tudi zdravilna mineralna voda doma. Dejstvo je, da je okoli Železne Kaple več vrelcev zdravilne vode, ki pa niso vsi izkoriščeni.

Železna Kapla ima novo cestno upravno poslopje

Prvovrstno strokovno delo so dokazale vse udeležene tvrdke:

Zentralheizung mit Oelfeuerung:

FRANZ MAIER & SOHN
Installationsunternehmen
Spenglerei
Völkermarkt, Ruf 555

Auch in diesen Neubauten die bewährten PURATOR - Kläranlagen

vom österreichischen Abwasser-Fachmann konstruiert — ausgeführt von
Betonwerk Dipl.-Ing. Wilhelm WOLSCHNER
Handel mit Passavant-Artikeln
KLAGENFURT, Bahnhofstrasse 87, Telefon 82-5-43

Dachdeckerei und Bauspenglerei
Naturschiefersteinbruch
J. MAYERBRUGGER

Durchführung sämtlicher Dachdeckungen
KLAGENFURT, Büro Domgasse 19, Telefon 84-2-76

AVTOPRODAJA Franc Orasch
ZELEZNA KAPLA

Bencinska črpalka — Avto-delavnica — Odvlačilna služba — Nadomestni deli

Po uspešnem začetku izkoriščanja je konec prve oziroma druge svetovne vojne prekinil to delo za nekaj desetletij. Šele leta 1950 so ponovno pričeli z izkoriščanjem in razpošiljanjem te mineralne vode pod imenom „CARINTHIA“

Vašemu zdravju na ljubo ZDRAVILNA VODA

iz **Carinthia zdravilnega vrelca**

ZELEZNA KAPLA

Izborna proti želodčni zgagi in vnetju sečevodov (proti ledvičnim kamnom).

Prodaja in razpošiljanje:
HADERLAP OHG

VRELEC". Od tedaj naprej je njena uporaba v stalnem porastu. Kot so bili mineralni vrelci dalj časa neizkoriščani, je zdravilišče „Bad Vellach“ še danes.

Če bi ostale zdravilne vrelce v okolici Železne Kaple začeli pravilno izkoriščati, bi to predstavljalo novo gospodarsko vejo dohodkov okraja. Pomagalo bi tudi k požitvi tujskega prometa v dolini Bele in k rešitvi marsikatero gospodarske skrbi ondotnega prebivalstva.

Umetno, stavbeno in pohištveno mi-zarstvo Rudolf Penzenleitner, ki je zaradi svoje individualne pohištvene dejavnosti in s svojimi kvalitetnimi izdelki postalo znano daleč preko mej Spodnje Koroške, je lahko v ponos mi-zarski obrti. Vsak predmet je tu individualno in s posebno ljubeznijo obdelan in izdelan.

für **Menschen** unserer **Zeit...**

KONSUM

KONSUM
Železna Kapla

44 let v službi
potrošnikov
1924 — 1968

KONSUM
Eisenkappel

44 Jahre
im Dienste der
Konsumenten
1924 — 1968